

NOT

Bu antlaşma, Osmanlı Devleti'nin Batı'da ilk siyasi kaybı olarak kabul edilir.

Segedin Antlaşması'ndan sonra II. Murat'ın tahttan çekilmesi ve yerini henüz on iki yaşında olan oğlu II. Mehmet'in alması üzerine, Haçlılar bu durumdan yararlanarak Osmanlıları Avrupa'dan çıkarmak amacıyla, Segedin'i unutup yeni bir ordu hazırladılar. II. Murat Haçlı ordularını **Varna** (1444) ve **II. Kosova Savaşı**'nda (1448) yenilgiye uğrattı.

NOT

Varna Zaferi'yle, Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda daha önce aldığı yenilgilerin etkisi ortadan kalkmış ve buradaki Osmanlı egemenliği daha da artmıştır.

NOT

II. Kosova Savaşı Türklerin Balkanlara kesin olarak yerleşmelerini sağlamıştır.

II. Kosova Savaşı'nı gösteren temsili resim

II. Murat döneminde ayrıca "devşirme yasası" çıkarılarak, Kapıkulu Ordusu'na alınacak askerlerin Osmanlı topraklarında yaşayan Gayrimüslim ailelerin çocuklarından oluşturulması uygulaması yasal hale getirildi. II. Murat 1451 yılında öldü. Yerine oğlu II. Mehmet geçti.

NOT

- * I. Murat → I. Kosova Savaşı - Balkanlara Türklerin yerleşmesi
- * II. Murat → II. Kosova Savaşı - Balkanlardaki Türk hakimiyetinin kesinleşmesi

Etkinlik 1

Aşağıdaki boşlukları uygun kelimelerle doldurunuz.

1. İlk Osmanlı - Bizans savaşı olan Savaşı'nı Osmanlı Devleti kazanmıştır.
2. Beyliği'nin alınmasıyla Osmanlılar ilk deniz gücüne sahip olmuştur.
3. Edirne'nin alınmasıyla yolu Osmanlılara açılmıştır.
4. Yıldırım Bayezid İstanbul kuşatması öncesinde Bizans'a Karadeniz'den gelebilecek yardımları önlemek amacıyla Hisarı'nı yaptırmıştır.
5. Halife, Savaşı'nı kazandığı için Yıldırım Bayezid'e Sultaniiklimirum (Anadolu'nun Sultanı) unvanını vermiştir.
6. İngiltere ve Fransa arasındaki Savaşları, Osmanlı Devleti'nin Fetret Devri'nde Balkanlarda

1. Osmanlı Kuruluş Dönemi'nde başkentin sürekli olarak değiştirilmesinde,
- Fetih bölgelerine yakın olunmak istenmesi
 - Batı yönünde genişleme siyaseti izlenmesi
 - Hoşgörülü bir siyaset anlayışına sahip olunması
- nedenlerinden hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

2. I. Murat Dönemi'nde, "Ülke hanedan üyelerinin ortak malıdır." şeklindeki eski Türk geleneği yerine "Ülke padişah ve oğullarının malıdır." anlayışı benimsenmiştir.

Bu değişiklikle,

- Teokratik devlet yapısı oluşturma
 - Fethedilen toprakları hanedan üyeleri arasında paylaşırma
 - Merkezi otoriteyi güçlendirme
- amaçlarından hangilerine ulaşılmak istendiği söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

3. Aşağıdakilerden hangisi, Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nde yürüttüğü fetih politikasının sonuçlarından biri değildir?

- A) Hazine gelirlerinin artması
B) Ülke sınırlarının genişlemesi
C) İdari örgütlenmenin genişlemesi
D) Anadolu'nun siyasi yapısının değişmesi
E) Moğolların Anadolu'dan çıkartılması

4. Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nde Batı'ya doğru ilerleme siyaseti izlemiş olmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenemez?

- A) Doğu'da güçlü beyliklerin bulunmasının
B) Bizans'ta taht kavgaları yaşanmasının
C) Batı'da dini ve siyasi birliğin bulunmamasının
D) Cihat anlayışının ön planda olmasının
E) Anadolu'da Türk birliğini kurma çalışmalarının

5. Ankara Savaşı'ndan sonra Osmanlı Devleti'nde; Rumeli'deki fetihler durmuş, Anadolu'da siyasi birlik bozulmuş, şehzadeler arasında taht kavgaları başlamış ve ticaret gerilemiştir.

Yalnız bu bilgiye dayanarak Osmanlı Devleti'yle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Güçlü bir merkezi otoriteye dayandığı
B) Siyasi ve ekonomik yönden zarar gördüğü
C) Milliyetçilik duygularının güçlü olduğu
D) Tahta çıkma kuralının değiştiği
E) Dönemin en güçlü devleti olduğu

6. Osmanlı Beyliği kurulduğunda birkaç bin savaşçının elinde tuttuğu bir yapılanmaydı. Zamanla göçebe Türkmenler gazilerle birleşti. Halkın diğer ögelerini örgütleme işini ulema ve dervişler üstlendi. Bunlar, eli silahlı halkın arasına karışıp manevi birliği güçlendirdiler. Fetihlerle ele geçirilen Hıristiyan kentler, Ahi örgütlerindeki din adamlarınca kuşatıldı. Bunları cami, medrese, çarşı, kervansaray gibi yapılarla donattılar.

Bu bilgilere dayanarak aşağıdakilerden hangisinin Osmanlı Devleti'nin güçlenmesinde etkili olduğu söylenemez?

- A) Ahi ve gazilerin desteğinin
B) Yeniçeri ordusunun kurulmasının
C) Dinin birleştirici etkisinin
D) Fetihlerde cihat anlayışının hakim olmasının
E) Göçebe savaşçı güçlerin katılımının

7. Osmanlı yönetimi fetih hareketlerinde bulunurken yararlılık gösteren komutanlara beylik kurma hakkı tanımamış ve bu bölgelerin yönetimi merkezden gönderilen görevliler tarafından yürütülmüştür.

Osmanlı Devleti'nin bu uygulama ile ulaşmak istediği temel amacın aşağıdakilerden hangisi olduğu savunulabilir?

- A) Fethedilen bölgelerde merkezi yönetimin etkinliğini artırmak
 B) Türkmen komutanların fethedilen bölgelerdeki Hıristiyan halka baskı yapmalarını engellemek
 C) Enderun'dan yetişmiş devlet adamlarının yönetimdeki etkinliğini artırmak
 D) Türkmen komutanların özellikle askeri yeteneklerinden yararlanmak
 E) Şehzadelerin yerel yöneticilerle birleşerek isyan etmesini önlemek

8. Osmanlı Devleti, Balkanlarda izlediği iskan politikasında başarılı olabilmek için;

- Türkmenlerin geçerli neden olmadan yeni yerleşim yerlerini terk edip eski yerleşim yerlerine dönmesini engellemiş,
- Yeni yerleşim yerinde iskana tabi tutulanlara ihtiyacı olan malzemeyi vermiş ve onlardan bir süre vergi almamış,
- Fethedilen bölgeye yollanan aileler seçilirken anlaşmazlık içinde olan ailelerden birisini tercih etmiştir.

Bu bilgilere göre;

- I. Bölgeye göç edenler ekonomik olarak desteklenmiştir.
 II. Haraç ve cizye gelirlerinden vazgeçilmiştir.
 III. Bölgede asayişin ve huzurun sağlanması amaçlanmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve III E) II ve III

9. 1402 - 1413 yılları arasında Osmanlı Devleti, yıkılma tehlikesi ile karşı karşıya gelmiştir. Bu dönemde Çelebi Mehmet, kardeşlerini etkisiz hale getirerek devleti yeniden kurmuştur.

Bu bilgilere göre;

- I. Türk halkının savaşçı bir karaktere sahip olması
 II. Kapıkulu Ordusu'nun devşirme usulüyle oluşturulması
 III. Tahta geçiş sisteminin belirsiz olması

durumlarından hangilerinin doğrudan taht kavgalarına yol açtığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve II E) I ve III

10. I. Anadolu'nun Türk yurdu haline gelmesi
 II. Rumeli ve Balkanlarda yapılacak fetihler için askeri üs kurulması
 III. Osmanlı Devleti'ne doğudan yapılan Türkmen göçlerinin hız kazanması

Yukarıdakilerden hangilerinin Çimpe Kalesi'nin alınmasının doğrudan bir sonucu olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve II E) II ve III

11. I. Murat Dönemi'nden itibaren genişleyen Balkan fetihleri, hem Bizans'ı hem de Balkanlardaki krallıkları tedirgin etmiştir.

Bu durumun;

- I. Osmanlı Devleti'ne karşı Haçlı ittifaklarının oluşturulması
 II. Balkan uluslarının Katolik Kilisesi'ne bağlanması
 III. Osmanlı Devleti'nin gelir kaynaklarının azalması

gelişmelerinden hangilerine zemin hazırladığı savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve III E) II ve III

1. Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde başkentlerin Söğüt, Bursa, İznik, İzmit ve Edirne şeklinde sürekli batıya doğru kayması, fetih yönünün batı olduğunun göstergesidir. Amaç da fetih bölgelerine daha yakın olmak ve merkezi yönetimin güçlü tutulmak istenmesidir. Bu durumun hoşgörü siyaseti ile bir ilgisi yoktur.

YANIT D

2. I. Murat döneminde "Ülke hanedanın ortak malıdır" anlayışının yerine, "Ülke padişah ve oğullarınıdır" anlayışının getirilmesinin amacı; taht kavgalarını önlemek ve merkezi otoriteyi güçlendirmektir. Fethedilen toprakları hanedan üyeleri arasında paylaşırma ve teokratik devlet yapısı oluşturma gibi bir amaç söz konusu değildir. Osmanlı Devleti kurulduğu andan itibaren İslam hukukuna göre yönetilen teokratik bir devlet anlayışına sahiptir.

YANIT C

3. Osmanlı Devleti Kuruluş Dönemi'nde fetih politikası izlediği için sınırları genişlemiş, buna bağlı olarak hem hazine gelirleri artmış, hem de idari örgütlenmesi genişlemiştir. Yine bu dönemde Anadolu'ya yönelik de genişleme politikası izlenmiş, bu da Anadolu'nun siyasi yapısının değişmesine neden olmuştur. Moğolların Anadolu'daki egemenliğinin sona ermesi ise daha erken dönemde gerçekleşmiştir.

YANIT E

4. Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde Balkan devletleri arasındaki siyasi bölünmüşlük, dini ve siyasi çekişmelerin yaşanması, Bizans'ta taht kavgalarının görülmesi, cihat anlayışının ön planda tutulması ve Anadolu'daki beyliklerin Osmanlı'dan daha güçlü olması, batı yönünde fetih siyaseti izlenmesine neden olmuştur. Ancak Anadolu Türk birliğini kurma çalışmaları batı değil, doğu siyaseti ile ilgili olup Anadolu Türk beylikleri ile yapılan mücadele ile bağlantılıdır.

YANIT E

5. Ankara Savaşı'ndan sonra Osmanlı Devleti'nin Rumeli fetihlerinin durması, Anadolu'da siyasi birliğin bozulması, şehzadeler arasında taht kavgalarının başlaması ve ticaretin gerilemesi, siyasi ve ekonomik yönden zarar gördüğünü göstermektedir.

YANIT B

6. Verilen açıklamada Osmanlı Devleti'nin güçlenmesinde ahilerin ve gazilerin desteği, göçebe savaşçı güçlerin katılımı, dinin birleştirici etkisi ve dolayısıyla fetihlerde cihat anlayışının etkili olması vurgulanmıştır. Ancak, yeniçeri ordusunun kurulması ve bu ordunun Osmanlı Devleti'nin güçlenmesine etkisinden söz edilmemiştir.

YANIT B

7. Osmanlı yönetiminin fethedilen topraklarda, yararlılık gösteren komutanlara beylik kurma hakkı tanımayaarak, bu bölgelerin yönetimini merkezden gönderdiği valilerce yürütmesi, fethedilen yerlerde merkezi yönetimin etkinliğini artırma amacına yöneliktir.

YANIT A

8. Osmanlı Devleti'nin, iskana tabi tutulan Türkmenlerin geçerli bir neden olmadan yeni yerlerini terk etmelerinin yasaklanması, bölgede asayiş ve huzuru sağlamaya yöneliktir. İskana tabi tutulandan bir süre vergi alınmaması, onları ekonomik yönden desteklemeye yönelik olup bu durum haraç ve cizye gelirlerini azaltmaz; çünkü haraç ve cizye gayrimüslimlerden alınırdı.

YANIT D

9. Ankara Savaşı'ndan sonra Osmanlı Devleti'nin Fetret Devri'ne girmesi ve Yıldırım Bayezid'in oğulları arasında on bir yıl devam eden taht kavgalarının yaşanması, veraset sisteminde kesin bir kuralın bulunmaması ve tahta geçiş sisteminin belirsiz olmasıyla ilgilidir.

YANIT C

10. Rumeli'de yer alan Çimpe Kalesi'nin alınması, Osmanlı Devleti'ne Rumeli ve Balkanlarda yapacağı fetihler için bir askeri üs kazandırmıştır. Osmanlı Devleti'ne doğudan yapılan Türkmen göçlerinin hız kazanması ve Anadolu'nun bir Türk yurdu haline gelmesi ile doğrudan bir ilgisi yoktur. Anadolu Türkiye Selçukluları zamanında Bizans'la yapılan 1176 Miryokefalon Savaşı ile Türk yurdu haline gelmiştir.

YANIT B

11. Osmanlı Devleti'nin batıya yönelik fetihlerini ne tek başına Bizans durdurabilmiş, ne de ayrı ayrı Balkan krallıkları engelleyebilmiştir. Bunun üzerine Osmanlı Devleti'nin ilerleyişini durdurabilmek için Haçlı birlikleri oluşturulmuştur.

YANIT A

1. Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nde, şehzadeler arasında yaşanan taht kavgaları yüzünden merkezi otoritenin sık sık bozulduğu görülmüştür.

Bu durumun ortaya çıkmasında,

- I. Anadolu beyliklerinin şehzadeleri kışkırtması
- II. Tahta geçiş ile ilgili belirgin bir kuralın olmaması
- III. Savaşlarda ağır yenilgiler alınması

gelişmelerinden hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

2. Orhan Bey döneminde temel örgütlenmeler gerçekleştirildiği için bazı tarihçiler, Orhan Bey'i Osmanlı Devleti'nin esas kurucusu kabul etmektedirler.

Bu anlayışa,

- I. Divan örgütünün kurulması
- II. Düzenli ordunun kurulması
- III. Sancak sisteminin oluşturulması

gelişmelerinden hangileri kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

3. I. Bir uç beyliği olması
II. Merkeziyetçi bir yapıya sahip olması
III. Bizans Devleti ile komşu olması

Osmanlı Devleti'nin büyümesinde etkili olan yukarıdaki gelişmelerden hangilerinin coğrafi etkenlerden kaynaklandığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

4. Osmanlı Devleti, beylik döneminden itibaren fethettiği Rumeli topraklarına Anadolu'dan getirttiği Türkmen topluluklarını yerleştirmeyi ilke edinmiştir. Rumele'ye yerleşen Türkmenler yerleştikleri bölgelere Türkçe isimler vererek buraları Anadolu'dan farksız bir duruma getirmiştir.

Bu uygulamaların amacı aşağıdakilerden hangisiyle açıklanamaz?

- A) Fetihleri kolaylaştırmakla
B) Anadolu'nun Türkleşmesini sağlamakla
C) Rumeli'deki örgütlenme sürecini hızlandırmakla
D) Doğu'dan göçle gelen Türkmen nüfusa yurt bulabilmekle
E) Fetih politikasını batıda yoğunlaştırmakla

5. Bizans İmparatorluğu 1341 ile 1356 yılları arasında Paleologos ve Kantakuzinos ailelerinin saltanat çekişmesine sahne olmuştur. Bu çekişmede taraf tutan Orhan Bey, Bizans'la iyi ilişkiler içerisine girmiş, böylece ele geçirdiği Çimpe Kalesi ile Rumeli topraklarına yerleşmenin koşullarını hazırlamıştır.

Bu bilgilere göre Orhan Bey'in Bizans siyaseti için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Uygun ortam hazırlayarak Rumeli'de askeri üs elde etmek istediği
B) Bizans'ın, Balkan topraklarındaki egemenliğini güçlendirdiği
C) Bizans'taki siyasi sorunları sona erdirmek istediği
D) Çimpe Kalesi'ni, Kantakuzinos ailesi için kullanmayı amaçladığı
E) Paleologos soyunun yönetime gelmesini sağladığı

6. Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nde Anadolu'da merkezi otoritenin zayıfladığına örnek olarak gösterilemez?

- A) Kardeşler arasında taht mücadelelerinin yaşanması
- B) Şeyh Bedreddin isyanının çıkması
- C) Fetret Devri'nin başlaması
- D) Osmanlı topraklarının Anadolu ve Rumeli olarak iki eyalete ayrılması
- E) Anadolu beyliklerinin zaman zaman Osmanlı topraklarına saldırarak bazı toprakları geri alması

7. Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nde;

- I. Divan teşkilatının kurulması
 - II. Beylerbeyliği ve kazaskerlik kurumlarının oluşturulması
 - III. Ülkenin hanedanın ortak malı kabul edilmesi
- gelişmelerinden hangilerinin devletleşme çabaları arasında yer aldığı söylenemez?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

8. I. Murat Dönemi'nde;

- I. Germiyoğullarından çeyiz yoluyla toprak alınması
- II. Fethedilen bölgelerden gençlerin alınarak askerlik için eğitilmesi
- III. Karamanoğlu Beyliği'nin Osmanlı Devleti'ne bağlanmak istemesi

gelişmelerinden hangilerinin Anadolu'da Türk siyasi birliğini sağlamaya yönelik olduğu söylenbilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

9. Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluş Dönemi'nde eğitim için medreseler açılmış, ülke savunması ve yeni fetihler için ordu, devlet işlerini görüşmek için divan örgütü kurulmuştur.

Yalnızca bu bilgiye dayanarak, Kuruluş Dönemi'yle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Devlet teşkilatlanmasının oluşturulmaya çalışıldığı
- B) Çok uluslu yapıya geçildiği
- C) Anadolu Türk siyasi birliğinin sağlanmaya çalışıldığı
- D) Teokratik yönetimin güçlendirildiği
- E) Bizans'la mücadeleler yaşandığı

10. Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin küçük bir uç beyliğinden güçlü bir devlet ve imparatorluk haline gelmesinde etkili olmamıştır?

- A) Anadolu'nun siyasi bakımdan bölünmüş olması
- B) Asya'dan ve Anadolu'dan gelen göçlerle nüfusunun artması
- C) Bizans'ın, Anadolu ve Rumeli topraklarında otoritesini kaybetmesi
- D) Coğrafi konumunun genişlemeye elverişli olması
- E) Ulus devlet anlayışını ön plana çıkartması

11. Orhan Bey Dönemi'nde beyler ve komutanlar, çeşitli şehir ve kasabaların yönetimini üstlenmişler, bu görevin karşılığında da hakimi oldukları kentin vergilerini toplama hakkına sahip olmuşlardır. Bu şekilde vergi gelirleri ile kırsal alanlardan toplanan gelirlerin sipahilere verilmesi gelenekselleşmiştir.

Bu uygulamanın aşağıdakilerden hangisinin oluşumuna etki ettiği söylenebilir?

- A) Veraset sisteminin
- B) Dirlık sisteminin
- C) Lonca sisteminin
- D) Enderun mektebinin
- E) Kapıkulu ordusunun

1. Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nde Osman Bey, Bizans'tan Bilecik, Yarhisar ve İnegöl'ü almış; başkenti Söğüt'ten Bilecik'e taşımıştır.

Bu bilgiye dayanarak, aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Doğu yönünde seferler düzenlendiği
B) Anadolu'da Bizans'la komşu olduğu
C) Merkeziyetçiliğe önem verildiği
D) Fetih politikası izlendiği
E) Ülke sınırlarının genişlediği

2. Orhan Bey döneminde,

- I. Karesioğulları Beyliği'nin toprakları ve donanmasının Osmanlı Devleti'ne katılması
II. Bizans İmparatorluğu'ndan yardım karşılığında Çimpe Kalesi'nin alınması
III. Bursa'nın fethinin gerçekleştirilmesi

gelişmelerinden hangilerinin, Osmanlı Devleti'nin Rumeli'ye geçişinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız II B) I ve III C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

3. I. Anadolu Türk siyasi birliğini sağlamak
II. Balkan topraklarını ele geçirmek
III. Orta Asya'dan gelen göçebe Türkmenlere yeni yerleşim alanları bulmak

Yukarıdakilerden hangilerinin, Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'ndeki politikaları arasında yer aldığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

4. Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nde,

- I. yaya ve müselleme adında düzenli ordu birliklerinin oluşturulması
II. Ahi teşkilatının desteğinin sağlanması
III. ele geçirilen yerlere Türkmenlerin yerleştirilmesi

gelişmelerinden hangileri "fetih politikası" izlendiğine kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

5. Aşağıdakilerden hangisi, Osmanlı Devleti'nde ilk kez Orhan Bey döneminde ortaya çıkan gelişmelerden biri değildir?

- A) Rumeli'ye geçilmesi
B) Düzenli ordunun kurulması
C) Bizans'la savaş yapılması
D) Anadolu Türk beyliklerinden toprak alınması
E) Medrese açılması

6. Aşağıdakilerden hangisi, Ankara Savaşı'nın sonuçları arasında yer almaz?

- A) Anadolu Türk birliğinin parçalanması
B) Fetret Dönemi'nin sona ermesi
C) İstanbul'un fethinin gecikmesi
D) Beyliklerin yeniden kurulması
E) Osmanlıların Batı seferlerinin bir süre durması

7. Osmanlı Devleti'nde;

- I. Osman Bey döneminde Bilecik, Yenişehir ve Yarhisar'ın ele geçirilmesi
- II. Orhan Bey döneminde İznik, İzmit ve Bursa'nın fethedilmesi
- III. Orhan Bey döneminde Çimpe Kalesi'nin alınması

gelişmelerinden hangileri, ülke topraklarının, Bizans'tan alınarak Anadolu yakasında genişlediğine kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

8. Osmanlılarda yeni fethedilen yerlere Anadolu'dan Türkleri götürüp yerleştirmek, bunun için özellikle konar-göçerleri tercih etmek ve fethedilen yerdeki yerli halktan ayaklanma çıkarma ihtimali bulunanları da başka yere yerleştirmek amacıyla yönelik uygulama aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Cihat B) İskan
C) Vakıf D) Devşirme
E) Ekber ve erşet

9. I. İlk saltanat mücadelesinin yaşanması
II. Edirne'nin fethi
III. İstanbul'un kuşatılması ve Bizans'la yapılan antlaşma
IV. Rumeli'de Tımarlı Sipahi Ordusu'nun kurulması
V. Gelibolu'da ilk Osmanlı tersanesinin açılması
VI. Haçlıların ilk kez yenilgiye uğratılması
Yukarıdaki gelişmelerden hangileri, I. Murat dönemi ile ilgilidir?

- A) I, III ve V B) I, II ve IV
C) II, V ve VI D) I, III ve V
E) II, IV ve VI

10. Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde yapılan Niğbolu ve Ankara savaşlarının ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İstanbul kuşatmalarının kaldırılmasına neden olmaları
B) Haçlılarla yapılmaları
C) Anadolu birliğinin dağılmasına yol açmaları
D) Osmanlıların başarısıyla sonuçlanmaları
E) Anadolu'da yapılmaları

11. Osmanlı Devleti'nde;

- I. Balkanlardaki fetihlerin bir süre durması
- II. Anadolu Türk siyasi birliğinin bozulması
- III. İstanbul'un fethinin gecikmesi

Yukarıdaki gelişmelere neden olan savaş, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sazlıdere B) Niğbolu C) Ankara
D) Varna E) Sırpıncığı

12. I. Acemioğlanlar Ocağı

- II. Divan
- III. Vezirlik
- IV. İlk düzenli ordu
- V. Kazaskerlik

Yukarıdaki devlet örgütlerinden hangileri, Orhan Bey Dönemi'nde oluşturulmuştur?

- A) I ve II B) I ve III C) III ve IV
D) II, III ve IV E) I, II ve V

13. Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde;

- Beylerbeyi sayısının ikiye çıkarılması
- İlk tersanenin kurulması
- Anadolu Türk birliğinin ilk kez sağlanması

gibi gelişmeler, aşağıdaki padişahlardan hangisi döneminde gerçekleşmiştir?

- A) Orhan Bey B) I. Murat C) II. Murat
D) II. Mehmet E) I. Bayezid

1. Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda fethettiği topraklarda aşağıdakilerden hangisini uyguladığı söylenemez?

A) Vergi adaletini
B) İskân siyasetini
C) Hoşgörü politikasını
D) İnanç birliğini
E) İmar çalışmalarını

(2017-YGS)

2. Osman Gazi; Eskişehir'i kardeşi Gündüz Bey'e, Karacahisar'ı oğlu Orhan Bey'e, Yarhisar'ı Hasan Alp'e, İnegöl'ü silah arkadaşı Turgut Alp'e vermiştir. Ayrıca kayınbabası Şeyh Edebalı'ye Bilecik'in öşür vergisini bırakmıştır.

Osmanlı kroniklerinde yer alan bu bilgilerle Osman Gazi'nin idari düzenlemeleri hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Ülke topraklarının gelirini hükümdar ailesi, akrabaları ve silah arkadaşları arasında paylaştığı
B) Birbirine yakın yerleri dirlik olarak dağıttığı
C) Dirlik uygulamasına Osman Gazi Dönemi'nde rastlandığı
D) Osman Bey'in çevresinde farklı gruplardan etkin kişiler olduğu
E) Dirliklerin, "Ülke hanedanın ortak malıdır." anlayışıyla dağıtıldığı

(2016-YGS)

3. Osmanlı Devleti, Rumeli'ye geçmesiyle birlikte ele geçirdiği topraklara Anadolu'nun çeşitli yerleşim yerlerinden önemli miktarda Türk nüfusu yerleştirmiştir.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisine neden olduğu savunulabilir?

A) Avrupalı devletlerle ilişkilerin gelişmesine
B) Osmanlı egemenliğinin Balkanlarda giderek güçlenmesine
C) Anadolu'da Celâli İsyanlarının çıkmasına
D) Osmanlı Devleti'ndeki Türk nüfusunun azalmasına
E) Balkan devletlerinin siyasi ayrıcalıklar kazanmasına

(2013-YGS)

4. Osmanlı Beyliği'nin kısa sürede gelişmesinde Bizans İmparatorluğu'nun aşağıdaki durumlarından hangisinin etkili olduğu savunulamaz?

A) Sanatçıların din ve imparatorluk için çalışması
B) Din ve mezhep anlaşmazlıklarının sık yaşanması
C) Tekfurların kendi başlarına hareket etmesi
D) Halka ağır vergiler yüklenmesi
E) Taht kavgalarının yaşanması

(2011-YGS)

TARİH

ÇKS - TYT

3. FASİKÜL

OSMANLI DEVLETİ'NİN YÜKSELME DÖNEMİ

- II. MEHMET (FATİH)
- II. BAYEZİD
- I. SELİM (YAVUZ)
- I. SÜLEYMAN (KANUNİ)
- SOKOLLU DÖNEMİ
 - II. Selim
 - III. Murat

AKILLI HARİTAM

OSMANLI DEVLETİ'NİN YÜKSELME DÖNEMİ

DÖNEMLER

II. MEHMET
(FATİH)

II. BAYEZİD

I. SELİM
(YAVUZ)

I. SÜLEYMAN
(KANUNİ)

II. SELİM VE
III. MURAT

İmparatorluğun Doğuşu

Yükselme İçinde Duraklama

İslam Birliğinin Sağlanması

Cihan İmparatorluğu

Sokollu Mehmet Paşa'nın
Göğesinde Geçen Dönem

AVRUPA'DAKİ
GELİŞMELER

DOĞUDAKİ
GELİŞMELER

DENİZLERDEKİ
GELİŞMELER

OSMANLI DEVLETİ YÜKSELME DÖNEMİ (1453 - 1579)

Osmanlı tarihinde, Fatih'in İstanbul'u almasıyla başlayan ve Sokollu Mehmet Paşa'nın ölümüne kadar devam eden döneme Yükselme Devri denir. Bu dönemde Osmanlı Devleti bir "Dünya gücü" haline gelmiştir.

FATİH SULTAN MEHMET (II. MEHMET) DÖNEMİ (1451 - 1481)**İstanbul'un Alınmasını Zorunlu Kılan Koşullar:**

- * Bizanslılar, Osmanlılardaki saltanat kavgalarından medet umuyorlar, saltanat kavgalarını kışkırtıyorlardı.
- * Bizanslılar, Türkler Anadolu'ya geldiklerinden bu yana düşmanca bir tavır almışlar, Avrupa Hıristiyan toplumlarını kışkırtmışlar, Haçlı Seferleri'ne neden olmuşlardı.
- * İstanbul, iki Osmanlı toprağı arasında sıkışmış tampon durumda idi. Türklerin Rumeli'de sağlıklı ilerleyebilmeleri için İstanbul'un alınması gerekiyordu.
- * Bizanslılar Anadolu'da bulunan beylikleri, Osmanlılara karşı kışkırtıyorlar, bu da Anadolu Türk birliğinin sağlanmasını geciktiriyor ve güçleştiriyordu. Hatta Bizanslılar Anadolu Türk beylikleri ile gerektiğinde açık ya da gizli işbirliği yapıyorlardı.
- * İstanbul, Osmanlılar için en uygun başkent olabilecek bir yerdı.
- * İstanbul, Dünya Ortodokslarının merkezi durumunda idi. Burası alınırsa Ortodoksların din merkezi Türklerin eline geçecek, böylece Avrupa Katoliklerine karşı Ortodoksların koruyuculuğı üstlenilecek, Avrupa Hıristiyan birliğı rahatlıkla parçalanıp bölünebilecekti.
- * İstanbul'un alınması ile Karadeniz limanlarında son bulan İpek Yolu'nun denetimi de ister istemez Türklerin eline geçecekti.
- * Peygamber'in, İstanbul'un alınması ile ilgili hadisinin gereğı yerine getirilecekti.
- * İstanbul'un alınmak istenmesinin en etkili nedeni jeopolitik konumudur.

II. Mehmet (Fatih)'i gösteren temsili resim

İstanbul'un Alınması İçin Yapılan Hazırlıklar:

- * İstanbul Boğazı yoluyla Bizans'a gelebilecek yardımları önlemek için Yıldırım Bayezid'in yaptırdığı Anadolu Hisarı'nın karşısına Rumeli (Boğazkesen) Hisarı yaptırılmıştır.
- * Gelibolu'da dört yüz parçalık güçlü bir donanma hazırlanmıştır.
- * Edirne'de şahı adı verilen çok büyük toplar döktürülmüştür.
- * Mancınığı etkisiz kılmak, surların içini atışla etkilemek için havantopu icad edilmiştir.

- * İstanbul'a yakın Silivri ve Vize Kaleleri alınmıştır.
- * Güçlü bir haber alma (casus) örgütü kurulmuştur.
- * Rumeli'ye, Akıncı Beyi Turhan Bey yönetiminde bir ordu gönderilmiş ve Rumeli'den kuşatma sırasında Bizans'a gelebilecek Haçlı yardımı için önlem alınmıştır.
- * Yabancı ülkelerle yapılan antlaşmalar yeniden gözden geçirilmiş ve yenilenmiştir.

Rumeli Hisarı

İstanbul'un Fethi

İstanbul'un Fethi, 6 Nisan 1453'te başlamış, 22 Nisan'ı 23 Nisan'a bağlayan gece gemiler karadan denize indirilmiş, 29 Mayıs 1453'te fetih tamamlanmıştır.

Kuşatma sırasında Ortodokslarla Katolikler arasında derin bir ayrılık vardı. Bu durum İstanbul'un fethini kolaylaştıran bir etken olmuştur. Patriğin şu sözü bu görüşü doğrular niteliktedir: "İstanbul'da Kardinal külahı görmektense, Türk sarığı görmeyi tercih ederim."

İstanbul'un Fethi'ni gösteren temsili resim

Gemilerin karadan Haliç'e kızaklarla indirilişini gösteren temsili tablo

İstanbul'un Alınmasının Dünya Tarihi Bakımından Sonuçları:

- * Ortaçağ kapanıp Yeniçağ başlamıştır.
- * İstanbul'dan kaçan Bizanslı bilginler batılılara klasik Yunanca'yı öğreterek, hümanizma ve dolayısıyla Rönesans'a katkıda bulunmuştur. **(Kültürel sonuç)**
- * Surların ne kadar güçlü olursa olsun, top gülleleri ile yıkılabileceği gerçeği ortaya çıkmıştır. Bu durum Ortaçağ Avrupası'na egemen olan Feodalite (Derebeylik) rejiminin yıkılmasını ve mutlak krallıkların güçlenmesini sağlamıştır. **(Siyasal sonuç)**
- * İpek Yolu'nun denetiminin Türklerin eline geçmesi, Avrupa'yı yeni yollar bulmaya sevk etmiş; bu da Coğrafi Keşiflere neden olmuştur. **(Ekonomik sonuç)**

Örnek

Osmanlı Devleti'nde Fatih döneminde ortaya çıkan aşağıdaki gelişmelerden hangisi, Rönesans'ın gelişmesine katkıda bulunmuştur?

- A) İpek Yolu ile bağlantı sağlanması
- B) Ortodoks Kilisesi'nin koruma altına alınması
- C) Otranto'nun fethi
- D) Karadeniz'in Osmanlı gölü haline gelmesi
- E) İstanbul'un fethi

Çözüm

İstanbul kuşatıldığı sırada buradan kaçan Rum bilim adamlarının İtalya'ya gitmesi ve klasik Yunanca'yı batılılara öğretmeleri Rönesans'a katkıda bulunmuştur.

Yanıt E

İstanbul'un Alınmasının Türk Tarihi Bakımından Sonuçları:

- * Osmanlı Devleti'nde toprak bütünlüğü sağlanarak Kuruluş Devri sona ermiş, Yükselme Devri başlamıştır.
- * Osmanlı Devleti imparatorluk (çok uluslu) haline gelmiştir.
- * İstanbul, Osmanlıların son başkenti olmuş, yıkılana kadar da başkent kalmıştır.
- * Karadeniz ticaret yolunun denetimi (İpek Yolu) Osmanlıların eline geçmiştir.
- * Osmanlı Devleti'nde, merkezi otorite güçlenmiştir.
- * İstanbul'un alınması padişahın durumunda ve devlet yapısında önemli değişmelere neden olmuş, Fatih Çandarlı ailesinden gelen Veziriazam Halil Paşa'yı öldürmüştü, bundan sonra vezirler bütünüyle kul sistemine dayalı olarak seçilmiştir. Böylece Osmanlı Devleti'nin yapısında oluşan, Kuruluş Devri'ndeki Türk soylularının egemenliğine dayalı aristokratik bürokrasi engellenmiştir. Bunun yerine Enderun'dan devşirme sistemine göre yetişmiş kişiler yönetimde ağırlık kazanmıştır.

İstanbul'un Alınmasından Sonra İzlenen Politika:

Fatih Sultan Mehmet İstanbul'un alınmasından sonra bu fethin Avrupa'da yarattığı tepkiyi ortadan kaldırmak için bir dizi önlem almıştır. Amacı, yeni bir Haçlı seferi başlatmak için hazırlık yapan papanın çalışmalarını sonuçsuz bırakmaktır.

- * Fatih İstanbul'u alınca Ortodoks Kilisesi'nin haklarına dokunmamış, kilisenin bağımsızlığını ve statüsünü korumuştur. Böylece hem Katolik Kilisesi'ne karşı bir güç oluşturarak Avrupa Hıristiyan birliğini önlemeye çalışmış hem de yönetimi altındaki Hıristiyanlara hoşgörü ile davrandığını ortaya koymuştur.
- * Galata'daki Cenevizlilerle, Galata halkına din ve ticaret özgürlüğü tanımıştır. Onların mal ve mülklerine dokunmamıştır.
- * İstanbul'un imar ve onarım çalışmalarına hız vermiştir. Şehre bir Türk Müslüman kimliği kazandırmak istemiştir.
- * İstanbul'un alınmasından sonra Fatih, kentin Türk nüfusunu artırmaya yönelik bir dizi önlemler almıştır.

Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nde Alınan Yerler:

Fatih'in en büyük ideali, doğuda Fırat'tan, batıda Adriyatik Denizi'ne ve Tuna ovalarına kadar, Karadeniz ve Ege Denizi'ni de içine alan bir imparatorluk kurmak idi. Bu amaçla fetih hareketlerine başlanmıştır.

Rumeli'de Alınan Yerler:

Belgrad hariç bütün Sırbistan alınmıştır(1453- 1459). Belgrad kuşatılmış; fakat alınamamıştır. Mora Despotlukları ortadan kaldırılmıştır (1460).

Eflak (1462) ve Boğdan (1476) Osmanlı yönetimine bağlanmıştır.

Bosna ve Hersek alınmıştır (1463-1464). Zamanla Bosnalılar Müslüman olmuşlardır.

Venediklilerle Savaş ve Arnavutluk'un Fethi (1479):

Osmanlı - Venedik ilişkileri Osmanlıların İstanbul'u alması ile bozulmuştur. Çünkü o zaman Akdeniz ve Karadeniz'de deniz ticaretini elinde tutan Venedik ve Cenevizliler ekonomik çıkarlarını yitirmişlerdir. Venediklilerle, karada ve denizde yapılan savaşlar sonucunda Arnavutluk Osmanlı yönetimine girmiştir. 16 yıl süren Osmanlı-Venedik Savaşları sonucunda barış yapılmıştır. Bu barış antlaşması ile Venediklilere ayrıcalık verilmiştir.

NOT

Fatih, İstanbul'un fethinden sonra 1454'te, Venediklilerin oluşturabileceği Haçlı birliğini önlemek ve 1479'da da İpek yolu ticaretinin canlılığını sürdürmek amacıyla Venediklilere ayrıcalıklar tanımıştır.

NOT

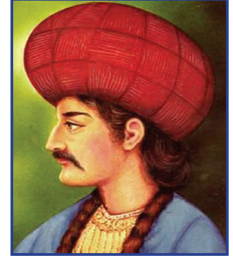
İlk ayrıcalık alan devlet Venedikliler olmuştur.

Yapılan anlaşmaya göre:

- ❖ Venedikliler, savaş süresince aldıkları yerleri geri verecekler, ancak Kroya ve İşkodra kaleleri Osmanlılarda kalacaktı.
- ❖ Osmanlılar, Mora, Arnavutluk, Dalmaçya kıyılarında aldıkları yerleri Venediklilere geri vereceklerdi.
- ❖ Venedikliler, İstanbul'da devamlı bir elçi bulunduracak, bu elçi İstanbul'daki Venediklilerin hukuksal işleriyle uğraşacaktı.
- ❖ Denizlerde Venedik bayrağı çeken herhangi bir gemi Venedik gemisi sayılacak ve ona dokunulmayacaktı. Ayrıca karada da bir devlet Osmanlı saldırısına uğrar da Venedik bayrağı çekerse Venediklilerin bağlaştığı sayılacağından ona da dokunulmayacaktı.
- ❖ Verilen ayrıcalıklar tek taraflı olup bunun karşılığında Venedik, Osmanlı Devleti'ne yıllık vergi ödeyecekti.

Anadolu'da Alınan Yerler:

- ❖ Amasra 1459 yılında Cenevizlilerden alınmıştır.
- ❖ Candaroğulları Beyliği'nden 1460 yılında Sinop alınmıştır.
- ❖ Dördüncü Haçlı Seferi sonucunda kurulan Trabzon Rum İmparatorluğu'na 1461 yılında son verilmiştir.
- ❖ Trabzon Rum İmparatorluğu'na son verilmesi Osmanlı-Akkoyunlu ilişkilerinin bozulmasına neden olmuştur.
- ❖ Karaman ve Konya alınmıştır (1466). Karamanoğlu Beyliği'nin küçük bir kısmı ise Niğde ve Larende taraflarında yaşamaya devam etmiştir.
- ❖ Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan'la 1473 yılında yapılan **Otlukbeli Savaşı** kazanılmıştır. Bu savaş sonunda Akkoyunlular zayıflamış ve bir süre sonra Safeviler tarafından yıkılmıştır.

Uzun Hasan

Denizlerde Alınan Yerler:

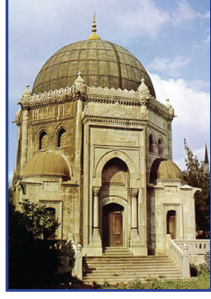
- ❖ 1456-1470 yılları arasında İmroz, Taşoz, Bozcaada, Semadirek, Limni, Midilli, Eğriboz gibi Ege Adaları alınmıştır.
- ❖ 1475 yılında Kırım Hanlığı Osmanlılara bağlanmış ve Kefe, Mengüç gibi Cenevizlilere ait ticaret kolonileri alınmıştır. Böylece İpek Yolu ve Karadeniz ticaretinin denetimi Osmanlıların eline geçmiştir.
- ❖ 1479 yılında Kefalonya, Zanta ve Ayamavra adaları alınmıştır.
- ❖ 1480 yılında Rodos Adası'na sefer yapılmış; ancak Rodos alınamamıştır.
- ❖ 1480 yılında İtalya'da bulunan Otranto'ya sefer düzenlenmiş ve Otranto alınmıştır. Ancak Fatih'in ölümü üzerine bir yıl sonra kaybedilmiştir.

Fatih Devri'nin Osmanlı Tarihindeki Yeri ve Önemi:

- ❖ Fatih, yaptığı yasa ile Osmanlı Devleti'nde egemenliği tek elde toplamıştır. Bu yasa, Fatih Kanunnamesi ya da Kanun-i Kadim'dir. Bu yasa ile şehzadelere sancağa çıkma zorunluluğu getirilmiş, başa geçen padişaha da kardeşlerini öldürme yetkisi verilmiştir. Bu yetki ile merkezi otorite güçlenmiştir.
- ❖ Osmanlı Devleti'nin büyük bir imparatorluk olması için tüm düzenlemeleri yapmıştır.
- ❖ İtalya'daki Rönesans hareketlerini izlemiş, oradan getirdiği resamlara resmini yaptırmıştır.
- ❖ Sahn-ı Seman medresesini yaptırmış, eğitim ve öğretime önem vermiştir.
- ❖ Havan topu icad edilmiştir.
- ❖ Topkapı Sarayı, Çinili Köşk, Fatih Külliyesi, Eyüp Sultan Camii bu dönemde yapılmıştır.
- ❖ Bilginlere önem vermiş, Molla Hüsrev, Molla Gürani, Akşemsettin, Ali Kuşçu gibi bilginleri korumuş, onlardan ders almış, medreselerde ders verdirmiştir.
- ❖ Divana başkanlık etme görevi sadrazama bırakılmıştır.
- ❖ Enderun'un yönetimdeki etkinliği arttırılmıştır.
- ❖ "Avni" rumuzu ile şiirler yazmıştır.
- ❖ İlk Osmanlı altın parası bastırılmıştır.

NOT

Fatih Sultan Mehmet dönemiyle beraber Enderun'da yetişen devşirme kökenli devlet adamlarının ülke yönetimindeki etkinliği artmaya başlamıştır.

Sahn-ı Seman Medresesi

Topkapı Sarayı

Fatih Sultan Mehmet'in
bastırıldığı altın para**Kendini Dene****II. Mehmet Dönemi'nde yapılan;**

- I. Fatih Kanunnamesi'nin (Kanunname-i Ali Osman) hazırlanması
- II. Enderun Okulu'nun açılması
- III. Venediklilere ticari ayrıcalıklar tanınması

çalışmalarından hangilerinin, merkezi otoriteyi ve padişahın mutlak otoritesini artırmaya yönelik olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) Yalnız III

II. BAYEZİD DÖNEMİ (1481 - 1512)

II. Bayezid Dönemi her ne kadar Yükselme Devri içinde yaşanan bir Duraklama Devri olarak nitelendirilmişse de ekonomik ve toplumsal sorunların halledildiği, imparatorluğun pekiştirildiği bir dönem olmuştur.

Bayezid Devri'nin en önemli siyasi gelişmesi **Cem Sultan Olayı**'dır. Önceleri tamamen bir iç sorun iken Rodos Şövalyelerinin, Papalığın ve Fransa'nın işe karışması sonucu bir dış sorun haline gelmiştir.

II. Bayezid'i gösteren
temsili resim**NOT**

Fatih, kendisinden sonra oğullarından kimin padişah olacağını göstermemiş; hangisi saltanatı ele geçirirse ona diğer kardeşlerini öldürme yetkisi vermiştir. II. Bayezid devşirme devlet adamlarınca; Cem ise Türk asıllı devlet adamlarınca desteklenmiştir.

Cem Sultan'ın Papa'nın elinde olması, Osmanlıların Avrupa seferlerini olumsuz etkilemiştir. Bu dönemde Avrupa'ya sefer açılmamıştır.

Cem Sultan'ın temsili resmi

II. Bayezid Devri'nin ikinci önemli siyasi olayı **Şahkulu Ayaklanması**'dır. İran'daki Safevi Devleti hükümdarı Şah İsmail'in, Anadolu'daki Türkmenleri kendi tarafına çekmek ve Osmanlı Devleti'ni içten yıkmak için çıkardığı dini bir ayaklanmadır. Şahkulu Ayaklanması, 1511'de Antalya çevresinde Tekeli Yarımadası'nda çıkmış ve güçlükle bastırılmıştır.

Bu dönemde 1485-1491 yılları arasında, güneyde Memlûklerle savaşlar yapılmış, sonuç başarısız olmuş, Toroslar ve çevresi Memlûklere bırakılmıştır.

Fatih döneminde Venediklilerle yapılan anlaşma yeniden bozulmuş, Arnavutluk ve Dalmaçya arasında Venediklilerin elinde bulunan kaleler ile İnebahtı, Modon, Koron, Navarin limanları alınmış, Venediklilerle anlaşma yapılmıştır.

Boğdan Seferi ile Karadeniz kıyısında bulunan Kili ve Akkerman kaleleri alınmıştır.

Karamanoğulları Beyliği'ne tamamen son verilmiştir.

İspanya'daki Beni Ahmer Devleti'nde yaşayan Müslümanlara yapılan baskıya karşı onlara yardım edilmiş ve Müslümanların Kuzey Afrika'ya taşınmaları sağlanmıştır. Ayrıca İspanya'daki Yahudilerin İstanbul'a yerleşmelerine izin verilmiştir.

II. Bayezid, Şah İsmail'in Anadolu'daki çalışmalarına kayıtsız kaldığı düşüncesi ile oğlu Yavuz Sultan Selim'e Yeniçerilerin verdiği destek sonucu tahttan indirilmiş ve bir müddet sonra da ölmüştür.

I. SELİM (YAVUZ) DÖNEMİ (1512 - 1520)

Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde Osmanlı Devleti genellikle Doğu sorunu ile ilgilenmiştir.

Bu dönemdeki siyasi olayları üç bölümde incelemek mümkündür:

- Şehzadeler sorunu
- Osmanlı-İran ilişkileri (Çaldıran Savaşı)
- Osmanlı-Memlûk ilişkileri (Mercidabık ve Ridaniye savaşları)

a) Şehzadeler Sorunu:

Yavuz, kardeşleri Ahmet ve Korkut'un kendisine olan güvenlerini anlamak amacı ile devlet adamlarının ağzından, onları saltanat için kıskırtmaya yönelik, sahte mektuplar yazdırmıştır. Daha sonra her ikisinin de kendisine karşı saltanat için ayaklanacağını anlayınca önce Korkut'u ve oğullarını, daha sonra Ahmet'i öldürtmüştür. Ahmet'in oğulları, İran ve Mısır'a kaçmış, orada ölmüşlerdir. Yavuz'un yaptığı bu saltanat mücadelesi iki yıl sürmüştür.

b) Osmanlı-İran İlişkileri:

Yavuz padişah olunca Şah İsmail onu tebrik etmemiş, yeğenleri Ahmet'in oğullarını himaye etmiş, ayrıca babasının döneminden beri Anadolu'da Şii mezhebinin yayma çalışmaları yaparak Anadolu'yu ele geçirmeye çalışmıştı. Bu nedenlerle zamanın müftüsü Zenbilli Ali Cemal Efendi'den fetva alarak İran'a sefer açmıştır. 1514 yılında Şah İsmail'i, **Çaldıran Savaşı**'nda yenmiştir.

I. Selim (Yavuz)'i gösteren temsili resim

Çaldıran Savaşı'nın kazanılması ile Doğu Anadolu Bölgesi, Osmanlıların eline geçmiştir. Diyarbakır, Kemah, Mardin gibi kaleler alınmış, öteden beri Osmanlılara karşı iki yüzlü bir siyaset izleyen Dulkadiroğlu Beyliği'ne 1515 yılında **Turnadağ Savaşı** ile son verilmiştir. Böylece Anadolu Türk siyasi birliği sağlanmıştır.

Çaldıran Savaşı'nı gösteren temsili resim

c) Osmanlı-Memlûk İlişkileri

Osmanlı-Memlûk İlişkilerinin Bozulmasının Nedenleri:

- * Fatih Dönemi'nden beri süregelen Hicaz su yolları sorununun çözülmemesi, Fatih'in yolların tamirâtı için yaptığı öneriyi Memlûk sultanının kabul etmemesi
- * Memlûklerin, Cem Sultan'ı saltanat için kışkırtıp ona yardım etmesi
- * Memlûklerin, Ramazanoğulları ve Dulkadiroğulları topraklarında gözü olması
- * Memlûklerin, İran'daki Safevi Devleti ile Osmanlılara karşı işbirliği yapması
- * Hindistan hükümdarlarından II. Mahmut Şah tarafından Osmanlı Devleti'ne gönderilen hediyelere Memlûklerin el koyması
- * Karamanoğulları Beyliği'ne Memlûklerin destek vermesi

Mercidabık ve Ridaniye Savaşları

Yavuz Sultan Selim 1516 yılında Memlûk hükümdarı Kansugavri'yi, Mercidabık Savaşı'nda yenmiş ve Suriye'yi almıştır. Kış orada geçirmiş ve 1517 yılında Mısır'da, Ridaniye Savaşı'nda yeni Memlûk hükümdarı Tomanbay'ı yenerek Memlûk Devleti'ne son vermiştir.

Mısır Seferinin Sonuçları:

- * Suriye, Filistin, Mısır Osmanlılara katıldı.
- * Halifelik Osmanlılara geçti ve Osmanlı padişahları halife unvanını kullanmaya başladı.
- * Hicaz Emirliği, Osmanlılara bağlılığını bildirdi. Böylece Mekke ve Medine gibi kutsal kentler ile kutsal emanetler Osmanlılara geçti.
- * Venedikliler Kıbrıs Adası için ödedikleri yıllık vergiyi bundan böyle Osmanlılara vereceklerdi.
- * Zengin bir ülke olan Mısır, Osmanlılara bağlı saliyaneli bir eyalet durumuna geldi. Osmanlılar zenginleşti. Hazine ağzına kadar altınla doldu.
- * Baharat Yolu'nun denetimi tamamen Osmanlıların eline geçti. Fakat Coğrafi Keşifler nedeni ile yeterince yararlanılamadı.

Yavuz Sultan Selim kısa süren saltanatı süresince büyük başarılar kazanmış ve Osmanlı Devleti'ni geniş sınırlara ulaştırmıştır. 1520 yılında ölen Yavuz Sultan Selim'in yerine oğlu I. Süleyman (Kanuni) geçmiştir.

Kutsal emanetlerden
Hz. Muhammed'in kılıç kabzası

İstanbul Sultan Selim Cami

Etkinlik 2

Aşağıdaki açıklamaları okuyup yanlarına "D" veya "Y" yazarak doğru ya da yanlış olduğunu belirtiniz.
Verilen bilgiler yanlırsa altındaki boşluğa doğrusunu yazınız.

1. İstanbul'un fethi ile Osmanlı Devleti'nin Anadolu ve Rumeli toprak bütünlüğü sağlanmıştır.

.....

2. Osmanlı tarihinde ilk kapitülasyonlar Fatih tarafından Fransa'ya verilmiştir.

.....

3. Kırım'ın fethi ile İpek Yolu'nun denetimi ele geçirilmiştir.

.....

4. Cem Sultan Olayı, bir iç olay iken, zamanla dış sorun haline gelmiştir.

.....

5. Halifelik Yavuz'un İran Seferi sonunda Osmanlı Devleti'ne geçmiştir.

.....

6. Turnadağ Savaşı Anadolu Türk birliğinin kesin olarak kurulmasını sağlamıştır.

.....

7. Karesioğulları Beyliği, Osmanlı Devleti'ne katılan son beyliktir.

.....

I. SÜLEYMAN (KANUNİ) DÖNEMİ (1520 - 1566)

En uzun süre (46 yıl) tahtta kalan Osmanlı padişahıdır. Fatih Dönemi'nde yapılan yasayı genişletip ona çeşitli eklemeler yaptığı için kendisine Kanuni denilmiştir. Saltanatta hak iddia edecek şehzade olmadığından tahta çıktığında saltanat mücadelesi olmamıştır. Babasından deneyimli devlet adamları, düzenli bir ordu, ağzına kadar dolu bir hazine devralmıştır. Muhteşem Süleyman adı ile de anılmıştır.

I. Süleyman (Kanuni)'i gösteren temsili resim

Kanuni Dönemi'nde İç ve Dış Olaylar:

- a) İç İsyanlar
- b) Batıda gelişmeler
- c) Doğuda gelişmeler
- d) Denizlerde gelişmeler

a) İç İsyanlar**Canberdi Gazali Ayaklanması:**

Yavuz Dönemi'nde Şam Beylerbeyi olan Canberdi, padişah değişikliğini fırsat bilerek ayaklanmış ve hükümdarlığını ilan etmiştir. Yakalanarak öldürülmüştür.

Ahmet Paşa Ayaklanması:

Baş vezir olamamış, Mısır'a vali atanmış, orada ayaklanmış ve bağımsızlığını ilan etmiştir. Bu ayaklanma da bastırılmıştır.

Kalenderoğlu Ayaklanması:

Nevşehir çevresinde çıkan dinsel bir ayaklanmadır. Ayaklanma bastırılmıştır.

Baba Zünnun Ayaklanması:

Yozgat ve çevresinde vergi yüzünden çıkan bir ayaklanmadır. Bu ayaklanma da bastırılmıştır.

b) Batıda Gelişmeler

1521 yılında, Tuna Nehri yolu ile Belgrad'a bir donanma gönderilmiş, Kanuni de karadan giderek şehri kuşatmıştır. Fatih Dönemi'nde alınamayan Belgrad alınmıştır. Şarlken, Avrupa birliğini kurmak amacıyla Fransa kralını yenmiş ve esir etmiştir. Fransa kralının yardım isteği üzerine Kanuni, Şarlken'in Papa'nın desteği ile kurmak istediği Avrupa birliğini önlemek amacıyla Macaristan seferine çıkmıştır. 1526 yılında Macar Kralı II. Lui (Layoş) ile **Mohaç Meydan Muharebesi** yapılmıştır.

Bu savaş iki saat gibi kısa sürede kazanılmıştır. Dünyanın en kısa süreli ve kesin sonuçlu savaşlarıdır. Macar Kralı ve ordusu imha edilmiştir. Kanuni Macaristan'ı fethetmiş ama Osmanlı topraklarına katmamıştır. Bu bölgeyi Osmanlı himayesinde olan Macar Krallığı haline getirmiş ve başına da Jan Zapola'yı (Yanoş'u) atamıştır.

Mohaç Savaşı, Fransa'yı Alman baskısından kurtarmıştır. Ayrıca Osmanlı Devleti ile Kutsal Roma Germen İmparatorluğu arasında tampon bir bölge oluşturulmuştur.

Mohaç Meydan Muharebesi'ni gösteren temsili resim

Osmanlı - Avusturya İlişkileri:

Macaristan'ın fethi, Osmanlılarla Avusturyalıları yüz yüze getirmiştir. Avusturya Arşidükası Ferdinand, ölen Macar kralının kız kardeşi ile evliydi. Bu nedenle Macar tahtının kendisine ait olduğunu ileri sürüyordu. Ağabeyi Alman İmparatoru Şarlken'e de güvenerek ve Macar soylularının da isteği ile Ferdinand Budin'e girmiştir.

Kanuni bunun üzerine sefere çıkmış ve Ferdinand'ı bir meydan muharebesine zorlamak için Viyana'yı kuşatmış; fakat alamamıştır (1529).

I. Viyana Kuşatması'na katılan askerlerin temsili resmi

Viyana'nın alınamamasının nedenleri şunlardır:

- * Viyana'nın savunmaya elverişli müstahkem bir kale olması
- * Kuşatma için büyük topların götürülmemesi
- * Kışın erken bastırması

Viyana seferinden sonra Ferdinand, İstanbul'a iki elçi göndermiş ve kendisinin Macar kralı olarak tanınmasını istemiş, bir taraftan da Budin'i kuşatmıştır. Bunun üzerine Kanuni yeni bir sefere çıkmış ve Almanya içlerine kadar gidilmiştir. Amaç, Ferdinand ya da Şarlken'le bir meydan muharebesi yapmaktır. Fakat ikisi de Kanuni'nin karşısına çıkmamışlardır. 1532 yılında yapılan bu sefere Almanya seferi denir.

Bu sırada Şarlken Andrea Dorya aracılığı ile Mora'daki Koron Kalesi üzerine sefer açmış ama bir sonuç alamamıştır. Bunun üzerine Ferdinand Osmanlılardan barış istemiştir.

1533 yılında Avusturya ile İstanbul Antlaşması yapılmıştır. Bu antlaşmaya göre:

- * Ferdinand, Kanuni'nin üstünlüğünü kabul etti. Avusturya arşidükası protokol bakımından Osmanlı sadrazamına eşit sayılacaktı.
- * Ferdinand elinde kalan Macar toprakları karşılığında vergi verecekti.
- * Avusturya, Kanuni'nin atadığı Jan Zapola'nın (Yanoş) Macar krallığını tanıyacaktı.
- * Barış süresi Avusturya'nın isteğine bırakıldı. Kanuni, Ferdinand barışı bozmadıkça bu anlaşmanın yürürlükte kalacağını bildirdi.

NOT

Bu antlaşmanın en önemli maddesi, Avusturya arşidükasının protokol bakımından Osmanlı sadrazamına eşit sayılmasıdır. Böylece Avusturya, Kanuni'nin üstünlüğünü resmen kabul etmiştir. Bu üstünlük (1606) Zıtvatorok Antlaşması'yla eşitliğe dönüşmüştür.

Macar Kralı Jan Zapola (Yanoş) 1540 yılında ölünce Ferdinand, Macaristan'ı işgal etmiş ve Kanuni yeni bir sefer düzenlemek zorunda kalmıştır.

Bu seferden sonra Macaristan üç bölüme ayrılmıştır.

- I. Bir kısmı Osmanlılara bağlı Budin eyaleti oldu.
- II. Bir kısmı Erdel Beyliği olarak Zapola'nın oğluna verildi.
- III. Kuzey Macaristan Avusturya'ya bırakıldı.

Ferdinand'ın yerine geçen oğlu Maksimilyan'ın Erdel işlerine karışması sonucu 1566 yılında Zigetvar Seferi düzenlenmiştir. Zigetvar Kalesi alınmadan önce Kanuni ölmüştür. Kale alındıktan sonra ordu İstanbul'a geri dönmek zorunda kalmıştır. Bu sefer Kanuni'nin son seferi olmuştur.

Osmanlı-Avusturya ilişkileri 1568 yılında Sokollu Mehmet Paşa Dönemi'nde yapılan bir anlaşma ile Yükselme Devri için son bulmuştur.

NOT

Kanuni Batı politikasına ağırlık vererek;
 ⇒ Kutsal Roma - Germen İmparatorluğu'nun tüm Avrupa'ya egemen olmasını önlemek,
 ⇒ Avrupa'da Osmanlılara karşı bir Hristiyan birliğinin oluşmasını engellemek istemiştir.

c) Doğuda Gelişmeler

Kanuni padişah olunca Şah İsmail onu tebrik etmemiş, Kanuni de Şah İsmail'in yerine geçen Şah Tahmasp'ı tebrik etmemiştir. O sırada Doğu Anadolu'daki aşiret reislerinin kışkırtması ve Tahmasp'ın Venedik ve Avusturya ile Osmanlılara karşı bir antlaşma yapması üzerine Safevilere savaş açılmıştır. 1534'te bir ordu İran'a, bir ordu Irak'a gönderilmiştir. **İrakeyn Seferi** denilen bu sefer sırasında Bağdat alınmıştır.

1548'de İranlıların Tebriz, Van, Erivan, Nahçıvan'ı almaları üzerine yeniden sefer açılmış, Van ve Tebriz geri alınmıştır. Azerbaycan da Türk egemenliğini tanımıştır. Osmanlı ordusunun İstanbul'a dönmesinden sonra Safeviler yeniden Doğu Anadolu'ya girince İran'a üçüncü kez sefer düzenlenmiştir. İran'a düzenlenen üçüncü sefer sonunda 1555 yılında İran'ın isteği üzerine, İran ile ilk resmi anlaşma olan **Amasya Antlaşması** yapılmıştır. Bu antlaşma ile Şah Tahmasp, Erivan, Irak ve Tebriz'i Osmanlılara bırakmış ve Doğu Anadolu'daki iddialarından vazgeçmiştir.

d) Denizlerde Gelişmeler

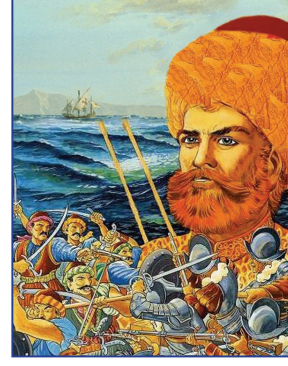
1522'de Rodos Adası alınmış, buradaki şövalyeler ise Şarlıken tarafından Malta Adası'na yerleştirilmiştir.

Kanuni ile karada başa çıkamayan Şarlıken tarafından bir Haçlı donanması oluşturulunca Barbaros Hayrettin 1533 yılında Osmanlı hizmetine çağırılmış ve Kaptan-ı Deryalığa getirilmiştir. 1538 yılında Barbaros, **Preveze Deniz Savaşı**'nda Andrea Dorya yönetimindeki Haçlı donanmasını yenmiştir.

Osmanlılar karalarda gösterdikleri başarıyı Avrupa'ya karşı denizlerde de göstermişlerdir. Bu zafer ile Orta ve Doğu Akdeniz'in kesin egemenliği sağlanmıştır.

Preveze Deniz Savaşı'nı gösteren temsili resim

Barbaros Hayrettin Paşa

Şariken ile mücadeleye devam eden Fransızlara, 1543 yılında deniz yolu ile yardım edilmiştir.

Malta şövalyelerinin elinde bulunan Trablusgarp Turgut Reis tarafından 1551 yılında alınmıştır.

Bir Haçlı donanması, Cerbe Adası önlerinde mağlup edilmiştir. Bu savaştan sonra Batı Akdeniz ve Kuzey Afrika'da Osmanlı üstünlüğü tartışılmaz hale gelmiştir.

Şövalyelerin elinde bulunan Malta Adası kuşatılmış; fakat Turgut Reis'in şehit düşmesi sonucu Malta alınamayarak kuşatma kaldırılmıştır.

Hindistan'a 1538'de başlayan ve 1553 yılında biten dört deniz seferi düzenlenmiştir.

Hint Deniz Seferlerinin Nedenleri:

- * Hindistan'daki Gücerat İslam Devleti'nin Portekizlilerden zarar görmesi sonucu Osmanlılardan yardım istemesi
- * Osmanlıların, Hint deniz ticaret yoluna Portekizlilerin egemen olmalarını engellemek ve bu yolu açmak istemeleri
- * Portekizlilerin, Basra Körfezi ve Kızıldeniz'in ağzını kapatmaları, doğu mallarının Akdeniz Limanlarına ulaşmasını engellemeleri

Birinci sefer 1538'de Hadım Süleyman Paşa tarafından yapılmıştır. İkinci sefer 1551'de Piri Reis tarafından yapılmış ve Piri Reis başarısız olduğu için boğdurulmuştur. Üçüncü sefer 1552'de Murat Reis tarafından, dördüncü sefer 1553'te Seydi Ali Reis tarafından gerçekleştirilmiştir. Ancak bu seferlerden beklenen sonuç elde edilememiştir.

Piri Reis

Hint Deniz Seferlerindeki Başarısızlığın Nedenleri:

- * Osmanlı donanmasının okyanus dalgalarına dayanıklı olmaması
- * Bu seferlerde ekonomik ve siyasal bir amaç güdülmemesi
- * Hindistan'ın ve Hint deniz ticaret yolunun gelecekteki öneminin kavranamaması ve güçlü bir donanma oluşturulamaması
- * Osmanlıların batıdaki (Avrupa'daki) seferleri daha kazançlı sayıp, doğuya önem vermemeleri
- * Hindistan'daki İslam ülkesinin önce Osmanlılardan yardım istemesi, sonra Osmanlılara karşı Portekizlilerle işbirliği yapması

NOT

Bu seferler sonucunda Osmanlı maliyesi açık vermeye başlamıştır. Yine bu seferler sonucunda Yemen ve Aden alınmış; Basra Körfezi, Kızıldeniz ve Habeşistan Osmanlı denetimine girmiştir.

KAPİTÜLASYON NEDİR?

1535 yılında Kanuni Sultan Süleyman tarafından Fransızlara tanınan bir çeşit ticaret ve ikamet (yerleşme) anlaşması niteliğindedir. Ayrıcalık anlamına gelir.

Bu anlaşma ile:

- * Fransızlar Osmanlı limanlarından serbestçe yararlanabileceklerdi.
- * Fransız tüccarları arasındaki davalara Fransa'dan gönderilecek bir hakim bakacaktı.
- * Fransız tüccarlarla Türkler arasındaki davalara Türk mahkemeleri bakacak, ancak mahkemede bir Fransız tercüman bulunacaktı.
- * Türk tüccarları da Fransız toprakları ve limanlarında bu haklardan aynen yararlanabilecekti.
- * Bu anlaşma her iki hükümdarın hayatta olduğu sürece geçerli olacaktı.

NOT

Kanuni, Fransızlara bu kapitülasyonları verirken ıleri görüşlü davranmış ve antlaşmayı imzalayan hükümdarlar sağ kaldığı sürece geçerli olacağı hükmünü koydurmuştur.

Fransız Kralı Fransuva

Osmanlı Devleti Fransa'ya bu kapitülasyonları vermekle:

- * Avrupa Hıristiyan birliğini bozmayı,
- * Coğrafi Keşiflerle önemini kaybeden Akdeniz limanlarını yeniden canlandırmayı amaçlamıştır.

Böylece Osmanlı Devleti'ne, Avrupa birliğini bozmak gibi önemli bir siyasi yarar sağlayan kapitülasyonlar, aynı zamanda özellikle sönmeye başlayan Doğu Akdeniz ticaretini de canlandırmayı amaçlıyordu.

Ancak, Coğrafi Keşifler sonrasında özellikle Atlas Okyanusu'na kıyısı olan ve sömürgecilik hareketlerine girişen Avrupa devletleri gibi Fransa da zenginleşmiş ve her padişah değişikliğinde, yeni padişaha ve devlet adamlarına hediyeler vererek bu kapitülasyonların süresini uzatmışlardır. Daha sonra Osmanlı Devleti tarafından birçok Avrupa devletine verilen bu kapitülasyonlar, 1740 yılında I. Mahmut Dönemi'nde sürekli hale getirilmiştir.

Kapitülasyonların Olumsuz Etkileri

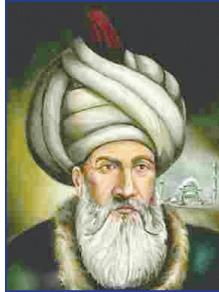
- * Osmanlılarda yerli endüstrinin gelişmesini engellemiş, sanayi devriminin gerçekleşmesini geciktirmiştir.
- * Osmanlı parasının yurt dışına gitmesine ve bütçenin açık vermesine neden olmuştur.
- * Osmanlılarda deniz ticaretinin gelişmesini engellemiştir.

NOT

Yükselme döneminde ilk ayrıcalıklar Fatih tarafından Venediklilere hukuki ve ticari alanda verilmiştir (1479).

Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nin Genel Değerlendirilmesi

- * Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nde yapılan Kanun-i Kadim'e (Osmanlı yasaları) gerekli eklemeleri yaparak genişletmiştir.
- * Döneminde, Piri Reis gibi bir coğrafyacı, Barbaros Hayrettin gibi bir denizci, Mimar Sinan, Şeyhülislam Ebussuut Efendi, Şair Baki gibi birtakım ünlü kişiler yetişmiştir.
- * İlk kez Osmanlılarda Kanuni ile birlikte sarayda cariyelerle devamlı evlilik başlamış, bu durum Osmanlı soyunun bozulmasına, sarayın halka kapanmasına, haremde çok sayıda cariye beslenerek saray masraflarının artmasına, harem ağalarının padişah üzerindeki etkinliğine neden olmuştur.
- * Osmanlı maliyesi ilk kez Kanuni'nin son döneminde açık vermeye başlamıştır.
- * Döneminde Süleymaniye Külliyesi yapılmıştır.

Mimar Sinan

Kanuni Sultan Süleyman'ın Tuğrası

Kanuni'nin genç yaşta ölen oğlu Şehzade Mehmet adına Mimar Sinan'a yaptırdığı Şehzade Camii

SOKOLLU MEHMET PAŞA DÖNEMİ (1564 - 1579)

Bosna yakınlarında Sokoloviç Kasabası'nda doğmuştur. Hırvat asıllı bir devşirme olup çok zeki olduğu için Acemi Oğlanlar kışlasından, Enderun'a transfer olmuştur.

1564-1566 yılları arasında Kanuni'ye, 1566-1574 yılları arasında II. Selim'e, 1574-1579 yılları arasında III. Murat'a sadrazamlık yapmıştır.

Sokollu Mehmet Paşa'nın temsili resmi

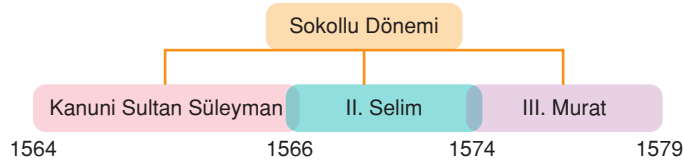

II. Selim

III. Murat

Döneminde yapılan işlerden birinci derecede sorumlu olduğu için bu döneme **Sokollu Dönemi** denir.

NOT

Sokollu Mehmet Paşa devşirme olup Enderun'da yetişmiş, zeka ve kabiliyeti sayesinde sadrazamlığa kadar yükselmiştir. Kanuni, II. Selim ve III. Murat döneminde sadrazamlık yapmıştır.

Sokollu Döneminin Siyasal Olayları:**Sakız Adası'nın Alınması (1566):**

Bu adada bulunan Cenevizliler vergilerini düzenli ödemiyorlar ve korsanlık yapıyorlardı. Bu nedenle ada alınmıştır.

Avusturya ile Anlaşma (1568): Avusturya ile İstanbul Antlaşması (1533) esas alınarak yeni bir antlaşma yapılmıştır.

Yemen'in Alınması (1570): Yemen, Hadım Süleyman Paşa'nın Hindistan Seferi sırasında alınmıştır. Yemen imaminin ayaklanması üzerine buraya Özdemiroğlu Osman Paşa yönetici olarak atanmış ve ayaklanma bastırılmıştır.

Kıbrıs Adası'nın Fethi(1571): Doğu Akdeniz'in güvenliği için buraya gönderilen Lala Mustafa Paşa, adayı Venediklilerden almıştır.

İnebahtı (Lepant) Deniz Savaşı (1571): Kıbrıs'tan dönen Müezzinzade Ali Paşa yönetimindeki Osmanlı donanması, Don Juan yönetimindeki Haçlı donanmasına yenilmiştir. Bu savaşta kendi filosunu kurtaran Uluç Ali Paşa, Kaptan-ı Deryalığa getirilmiş ve adı Kılıç Ali olarak değiştirilmiştir. Bir yıl içinde yeni bir donanma kurulmuş ve Akdeniz'e gönderilmiştir.

Tunus'un Fethi (1574): Kaptan-ı Derya Kılıç Ali Paşa Tunus'u alarak Osmanlı topraklarına katmıştır.

Lehistan'ın Osmanlı Himayesi Altına Alınması (1575): Taht kavgaları yüzünden karışıklık içinde bulunan Lehistan'a Erdel Beyi kral seçtirilmiş ve Lehistan da Osmanlı himayesi altına girmiştir. Bu durum 1587 yılına kadar sürmüştür.

Fas Sultanlığı'nın Osmanlı Himayesi Altına Alınması (1577): Cezayir Beylerbeyi Ramazan Paşa, Portekiz kralını Vadiüsseyl Savaşı'nda yenmiş ve Fas, Osmanlı himayesine girmiştir.

Sokollu Mehmet Paşa'nın Projeleri

a) Don Volga Projesi: Altınordu Devleti'nin parçalanmasından sonra ortaya çıkan Astarhan Hanlığı'nın Ruslar tarafından yıkılması üzerine Karadeniz'e dökülen Don Nehri ile Hazar Denizi'ne dökülen Volga Nehri'ni bir kanalla birleştirmek istemiştir. Ancak, Kırım hanının olumsuz tutumu ve Rusya'nın engellemeleri nedeniyle başlanmış olan kanal yapımı yarım bırakılmıştır.

Don Volga Projesinin Amaçları:

- * Gelecekte Osmanlılar için bir tehlike teşkil edecek olan Rusya'nın gelişmesini engellemek
- * İran savaşlarında orduya donanma desteği sağlamak
- * İran'dan alınan toprakları bu yolla elde tutmak
- * Hazar Denizi ve Aral Gölü civarındaki Türklerle bağ kurmak, onları Osmanlı egemenliği altına almak
- * İpek Yolu'na yeniden işlerlik kazandırmak

b) Süveyş Kanalı Projesi: Portekizlilerin Hint deniz ticaret yolunu bulması nedeniyle önemini yitiren Akdeniz limanlarına ve ticaretine önem kazandırmak, böylece Baharat Yolu'nu canlandırmak, bölgedeki Müslüman devletlere yardım etmek amacıyla Süveyş Kanalı'nı açmak istemiştir. Ancak, proje gerçekleştirilmemiştir.

NOT

Süveyş Kanalı 1869 yılında açılmıştır. Süveyş Kanalı açıldıktan sonra Akdeniz limanları ve ticareti yeniden önem kazanmıştır.

Bu projeler gerçekleşmemesine rağmen Sokollu'nun ileri görüşlülüğünü göstermesi bakımından önemlidir. Sokollu Mehmet Paşa'nın 1579 yılında ölmesiyle Yükselme Devri sona ermiştir.

Aşağıda Osmanlı Devleti'nin yükselme devrinde yaşanan bazı gelişmeler ile, bu gelişmelerin yaşandığı dönemler verilmiştir. Gelişmelerin önünde bulunan harfi, ilgili olduğu kutucuğun içine yazarak doğru eşleştirmeyi yapınız.

II. Mehmet (Fatih)

II. Bayezid

I. Selim (Yavuz)

I. Süleyman (Kanuni)

Sokollu Dönemi

- A. Mısır Seferi sonunda halifelik Osmanlılara geçmiştir.
- B. İran'ın kışkırtmasıyla Şahkulu İsyanı çıkmıştır.
- C. Divana başkanlık etme yetkisi sadrazama bırakılmıştır.
- D. Fransızlara 1535 Kapitülasyonları verilmiştir.
- E. Preveze Deniz Zaferi ile Akdeniz'de Osmanlı üstünlüğü sağlanmıştır.
- F. Kıbrıs fethedilmiştir.
- G. Cem Sultan Olayı yaşanmıştır.
- H. Trabzon Rum İmparatorluğu'na son verilmiştir.
- I. Turnadağ Savaşı ile Anadolu Türk birliği kesin olarak sağlanmıştır.
- J. Don - Volga ve Süveyş Kanal Projeleri hazırlanmıştır.

1. Osmanlı Devleti'nin Yükselme Dönemi'nde;

- I. Akdeniz ticaretinin ele geçirilmesi
- II. İstanbul Antlaşması'nda Avusturya kralının Osmanlı sadrazamına denk sayılması
- III. Şii Safevi Devleti'yle yapılan mücadelede başarı kazanılması

gelişmelerinden hangileri Osmanlı Devleti'nin siyasi ve askeri açıdan güçlü olduğuna kanıt gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

2. Osmanlı Devleti'nin XVI. yüzyılda Roma - Germen İmparatorluğu'na esir düşen Fransa kralını kurtarmasıyla başlayan Osmanlı-Fransız ilişkileri, Fransa'ya kapitülasyon verilmesiyle daha da gelişmiştir.

Buna göre Osmanlı Devleti'nin;

- I. Anadolu siyasi birliğini koruma
- II. Avrupa devletleri arasındaki çekişmelerden yararlanma
- III. Doğu yönünde topraklarını genişletme

politikalarından hangilerini izlediği söylenebilir?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

3. Sadrazam Sokollu Mehmet Paşa'nın;

- I. Kıbrıs Adası'nı fethetmesi,
- II. Don-Volga Kanal Projesi ile Karadeniz-Hazar bağlantısını sağlamak istemesi,
- III. Süveyş Kanalı Projesi ile Akdeniz'i Kızıldeniz'e bağlamak istemesi

planlarından hangilerinin ticareti canlandırma ve egemenliği güçlendirme amacına yönelik olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) I, II ve III E) II ve III

4. Aşağıdakilerden hangisi Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u almasının Avrupa'da yarattığı olumsuz tepkileri hafifletmek amacıyla izlenen politikalarından biri değildir?

- A) Venedik'e İstanbul'da elçi bulundurma hakkının verilmesi
B) Her dinsel cemaatin, inançlarında serbest bırakılması
C) Yerli ve yabancı bilim adamlarıyla sanatçıların İstanbul'a davet edilmesi
D) İstanbul'da Topkapı Sarayı'nın yaptırılması
E) Ortodoks Kilisesi'ne etkinliklerini sürdürme izninin tanınması

5. Osmanlı Devleti'nin İstanbul'u fethetmek istemesinde;

- I. Bizans'ın Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü bozması
- II. Bizans'ın Osmanlı Devleti'ne karşı oluşturulan Haçlı birliklerini örgütlemesi
- III. Avrupa'da başlatılan Coğrafi Keşiflere katılma düşüncesinin gelişmesi

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenemez?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

6. Osmanlı Devleti'nin Yükselme Dönemi'nde;

- I. Balkan Ortodokslarının koruma altına alınması
- II. Fransa'ya kapitülasyon verilmesi
- III. İspanya'dan sürgün edilen Müslüman ve Yahudilere yardım edilmesi
- IV. Protestan hareketlerinin desteklenmesi

durumlarından hangilerinin, Avrupa Hristiyan birliğini bölme amacına yönelik olduğu söylenemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) III ve IV E) I, II ve IV

7. II. Mehmet'in İstanbul'un fethi öncesinde gerçekleştirdiği aşağıdaki hazırlıklardan hangisinin, Avrupa'da merkezi krallıkların güçlenmesinde etkili olduğu ileri sürülebilir?

- A) İstanbul Boğazı'nın Avrupa yakasına Rumeli Hisarı'nı yaptırmak
- B) Balkanlara ordu göndermek
- C) Surları yıkmak için büyük toplar döktürmek
- D) II. Murat'ın Eflak ve Sırbistan'la yaptığı antlaşmaları yenilemek
- E) Karamanoğulları ile antlaşma yaparak, Osmanlılara karşı düşmanca hareket etmesini önlemek

8. Aşağıdakilerden hangisinin II. Mehmet (Fatih) Dönemi'nde merkezi otoriteyi güçlendirmek amacıyla yapılan çalışmalardan biri olduğu söylenemez?

- A) Venediklilere ticari ayrıcalıkların verilmesinin
- B) Sarayda Türk kökenli sadrazamlar yerine devşirme kökenlilerin etkinliğinin artırılmasının
- C) Padişahların divana başkanlık etme geleneğinin kaldırılmasının
- D) Saraya devlet adamı yetiştiren Enderun mektebinin açılmasının
- E) Fatih Kanunnamesi ile kardeş katlinin yasal hale getirilmesinin

9. Aşağıdakilerden hangisi Yükselme Dönemi'nde, Osmanlı Devleti'nin dinsel farklılıklardan siyasi çıkar elde etmek için uyguladığı politikalarından biridir?

- A) Yönetimde devşirme kökenlilere öncelik verilmesi
- B) Ticaret yollarının denetim altına alınması
- C) Hristiyan dünyasındaki ayrılıkların sürmesine destek verilmesi
- D) Akdeniz ve Karadeniz'in Türk gölü haline getirilmesi
- E) Kutsal kentlerin ele geçirilmesi

10. I. Candaroğulları Beyliği'ne son verilerek Sinop ele geçirilmiştir.

II. Türk nüfusunun yoğun olduğu Kırım fethedilmiştir.

III. Karamanoğlu Beyliği ortadan kaldırılmıştır.

Yukarıdakilerden hangilerinin, Anadolu Türk siyasi birliğinin sağlanması için yapıldığı savunulabilir?

- A) II ve III
- B) I ve II
- C) Yalnız I
- D) I ve III
- E) I, II ve III

11. I. Preveze Deniz Savaşı'nda Haçlıların yenilgiye uğratılması

II. Mısır Seferi sonucunda halifeliğin Osmanlılara geçmesi

III. Hint Deniz Seferleri'nin yapılması

Yukarıdaki gelişmelerden hangilerinin Osmanlı Devleti'nin teokratik niteliğini pekiştirdiği söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

12. Aşağıdakilerden hangisi, Osmanlı Devleti'nin yükselme dönemine özgü bir gelişme değildir?

- A) Osmanlı deniz gücü üstünlüğünün sağlanması
- B) Avusturya ile savaş ilişkilerinin başlaması
- C) Balkan fetihlerinin büyük ölçüde tamamlanması
- D) Kanunname-i Ali Osman'ın hazırlanması
- E) Şehzadelerin sancağa çıkma uygulamasının sona ermesi

1. Osmanlı Devleti'nin Akdeniz ticaretini ele geçirmesi, İstanbul Antlaşması'nda Avusturya kralının Osmanlı sadrazamına denk sayılması ve Şii Safevi Devleti'yle yapılan mücadelede başarı kazanılması, Osmanlı Devleti'nin siyasi ve askeri açıdan güçlü olduğuna kanıttır.

YANIT E

2. Osmanlı Devleti'nin Roma-German İmparatorluğu'na esir düşen Fransa kralını kurtarması ve ardından Avrupa Hristiyan birliğini önlemek için Fransa'ya kapitülasyon vermesi, Avrupa devletleri arasındaki çekişmelerden yararlanmaya çalıştığını göstermektedir. Ancak verilen açıklama Kanuni'nin Batı politikası ile ilgili olup Doğu yönünde toprakların genişletilmesi ve Anadolu siyasi birliğinin korunması ile ilgisi yoktur.

YANIT A

3. Sokollu Mehmet Paşa, Don - Volga Kanal Projesi ile İpek Yolu'nu, Süveyş Kanal Projesi ile de Baharat Yolu ve Akdeniz ticaretini tekrar canlandırmak istemiştir. Ayrıca Kıbrıs Adası'nın fethedilmesi ile Doğu Akdeniz'deki Osmanlı egemenliği güç kazanmıştır. Dolayısıyla cevap "D" seçeneğidir.

YANIT D

4. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan bilgiler, Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u almasının Avrupa'da yarattığı olumsuz tepkileri hafifletmek amacıyla izlenen politikalarlardır. İstanbul'da Topkapı Sarayı'nın yapılmasının, bu olumsuz tepkilerin hafifletilmek istenmesi ile ilgisi yoktur.

YANIT D

5. Bizans'ın Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü bozması ve Osmanlı Devleti'ne karşı oluşturulan Haçlı birliklerini örgütlemesi, İstanbul'un fethinin nedenleri arasında yer almaktadır. Ancak Coğrafi Keşiflere katılma düşüncesi ile bir ilgisi bulunmamaktadır.

YANIT B

6. Balkan Ortodokslarının koruma altına alınması, Fransa'ya kapitülasyon verilmesi ve Almanya'da yaşanan reform hareketleri sırasında Katoliklere karşı Protestan hareketlerinin desteklenmesinin amacı; Avrupa Hristiyan birliğini parçalamaktır. İspanya'dan sürülen Müslüman ve Yahudilere yardım edilmesinin bununla bir ilgisi olmayıp Osmanlı Devleti'nin hoşgörülü ve insancıl yapısıyla ilgilidir.

YANIT B

7. Fatih'in İstanbul'un fethi öncesi surları yıkabilmek için büyük toprak döktürmesi ve İstanbul'un fethiyle güçlü toprakların sağlam surları yıkabileceğinin anlaşılması, Avrupa'da derebeyliklerin zayıflaması ve merkezi kralıkların güçlenmesinde etkili olmuştur.

YANIT C

8. II. Mehmet (Fatih)'in devlet yönetiminde özellikle enderun çıkışlılardan yararlanması, divana başkanlık etme yetkisini sadrazama bırakması ve kardeş katlini yasal hale getirmesinin amacı, merkezi otoriteyi güçlendirmektir. Venediklilere ticari ayrıcalıklar verilirken; Avrupa Hristiyan birliğini engellemek ve ticareti geliştirmek hedeflenmiştir.

YANIT A

9. Osmanlı Devleti'nin Hristiyan dünyasındaki ayrılıkların sürmesine destek vermesi ve bu yönde bir siyaset izlemesi, dinsel farklılıklardan siyasi çıkar elde etmek için uyguladığı politikalarından biridir.

YANIT C

10. Osmanlı Devleti'nin Candaroğulları ve Karamanoğulları Beyliği'ne son vermesinin amacı, Anadolu Türk siyasi birliğini sağlamaktır. Kırım'ın fethedilmesinin, Anadolu Türk birliği politikası ile bir ilgisi yoktur.

YANIT D

11. Mısır Seferi sonucunda halifeliğin Osmanlılara geçmesi ve Osmanlı padişahlarının halife sanını kullanmaya başlaması, devletin teokratik niteliğini pekiştirmiştir. I. ve III. öncüllerin dini esaslara dayalı yönetim anlayışının pekişmesi ile ilgisi bulunmamaktadır.

YANIT B

12. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan bilgiler, Osmanlı Devleti'nin yükselme dönemine özgü gelişmelerdir. Ancak şehzadelerin sancağa çıkma geleneğine son verilerek, yerine kafes usulünün getirilmesi, duraklama döneminde I. Ahmet zamanında yaşanan bir gelişmedir.

YANIT E

1. Fatih Sultan Mehmet, Türkmen kökenli devlet adamlarını merkezdeki üst düzey makamlardan uzak tutmaya çalışmış; başta sadrazamlık olmak üzere pek çok göreve de devşirmeleri getirmeyi tercih etmiştir.

Aşağıdakilerden hangisinin, bu durumun sonucunda meydana geldiği savunulamaz?

- A) Türkmenlerin yönetimdeki etkinliklerini yitirmesi
 B) Merkezden uzak tutulan Türkmenlerin isyanlar çıkarması
 C) Devşirme - Türkmen çekişmesinin yaşanması
 D) Devşirme kökenlilerin yönetimdeki etkinliklerini artırması
 E) Devşirmelerin tahtta hak iddia etmeye başlaması

2. İstanbul, ilk Arap saldırılarının başladığı tarihten sekiz yüz yıl sonra, Osmanlı hükümdarı II. Mehmet tarafından fethedilmiştir. Bu olay, hem Asya hem de Avrupa'da büyük yankı uyandırmıştır.

Bu bilgilere dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Osmanlı Devleti'nin Avrupa yakasındaki ilk fetih hareketleri başlamıştır.
 B) Osmanlı Devleti'nin İslam dünyası üzerindeki gücü ve etkisi artmıştır.
 C) Ortodoks Kilisesi'nin denetim altına alınmasıyla Hıristiyanların dini bölünmesi Osmanlılar tarafından desteklenmiştir.
 D) Osmanlı Devleti, Anadolu siyasi birliğini kurmuştur.
 E) İstanbul'un stratejik önemi azalmıştır.

3. Osmanlı Devleti'nde Yükselme Dönemi'nde;

- I. Şehzade Mustafa'nın isyan etmesinin engellenmesi için Bizans'a vergi ödenmesi
 II. Cem Sultan'a Memlük denetiminde kalması için yıllık bir milyon akçe teklif edilmesi
 III. Anadolu Türk birliğini sağlama çalışmalarının hızlandırılması

durumlarından hangilerinin, taht kavgalarının engellenmesine yönelik olduğu söylenebilir?

- A) I ve II
 B) Yalnız II
 C) Yalnız III
 D) Yalnız I
 E) I ve III

4. Yavuz Sultan Selim döneminde düzenlenen İran Seferi'nin;

- I. Şah İsmail'in, Osmanlı Devleti'nin Anadolu'daki topraklarında hakimiyet kurmasını engellemek,
 II. Safevilerin, Anadolu'da propaganda yapmasını önlemek
 III. İslam dünyasının siyasi lideri olmak

nedenlerinden hangileri toprakları koruma ve iç karışıklığı önleme amacına yöneliktir?

- A) Yalnız I
 B) Yalnız II
 C) I ve II
 D) II ve III
 E) I, II ve III

5. Önemli limanlara sahip olan Kırım ve Mısır'ın Osmanlı Devleti tarafından alınmasının ortak sonucunun aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Rusya'nın Karadeniz'e inmesinin önlenmesi
 B) İslam dünyasında Osmanlı etkisinin azalması
 C) Osmanlı padişahlarının halife unvanını alması
 D) Ticaret yollarının Osmanlı denetimi altına alınması
 E) Kutsal kentlerin Osmanlı İmparatorluğu'na bağlanması

6. Cem Sultan, Rodos Şövalyelerine sığınınca Rodos Şövalyeleri Osmanlı Devleti'nden her yıl kırk beş bin altın almışlardır. Ayrıca II. Bayezid, Hristiyanlar için kutsal sayılan çeşitli eşyaları da Avrupa'ya göndermiştir.

Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin bu yolla ulaşmak istediği amaçlardan biri değildir?

- A) Cem Sultan'ı kontrol altında tutmak
B) Batıyla olan ticari ilişkileri geliştirmek
C) Devletin sürekliliğini sağlamak
D) Rodos Şövalyeleri'nin Cem Sultan'ı kullanmasını engellemek
E) Merkezi yönetimi korumak

7. • İstanbul, Osmanlı Devleti tarafından alındığında, Trabzon'da ve Yunanistan'ın güneyindeki Mora Yarımadası'nda Bizans hanedanlığına ait Rum devletleri bulunmaktaydı.
• Trabzon'un ve Mora'nın fethiyle bütün Rumlar Osmanlı egemenliğine alınmış ve Ege kıyıları tümüyle Osmanlı denetimine girmiştir.

Bu gelişmelere dayanarak Fatih Sultan Mehmet Dönemi fetihleri için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Belli bir program ve amaç doğrultusunda gerçekleştirildiği
B) Karadeniz ve Ege'de Osmanlı egemenliğinin güçlendirildiği
C) Osmanlı Devleti'nin etkinlik alanının genişletildiği
D) Bizans Devleti'nin egemen olduğu bölgelerin ele geçirildiği
E) Anadolu fetihlerine öncelik verildiği

8. Yavuz Sultan Selim, Safevi Seferi'nde olduğu gibi, Memlük Seferi'ne çıkmadan önce de haklılığı hususunda devrin şeyhülislamı Zembilli Ali Cemali Efendi'den fetva almıştır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Şeyhülislamın görüşü devlet işlerinde etkili olmuştur.
B) Teokratik anlayış, alınan kararlarda etkili olmuştur.
C) Seferlere yasallık kazandırılmak istenmiştir.
D) Dinin, devlet üzerindeki etkisi azaltılmıştır.
E) Sınırları genişletme siyaseti izlenmiştir.

9. **Osmanlı Devleti'nde kardeş katlinin yasallaştırılması, Türkmen ailelerinin etkisizleştirilmesi ve devşirme kökenlilerin yönetim kademelerine getirilmesi uygulamalarına dayanarak;**

- I. Mutlak merkezi bir devlet sistemi oluşturulmak istenmiştir.
II. Ülkenin hanedanın ortak malı olduğu kabul edilmiştir.
III. Türkmen aristokrasisinden başka alanlarda yararlanılmaya çalışılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

10. • Fatih, İstanbul'un fethinden sonra Ortodoks Kilisesi'nin çalışmalarını sürdürmesine, ibadetlerin özgürce yapılmasına izin vermiştir.
• Kanuni, Fransa'ya kapitülasyon vermiştir.

Bu uygulamaların ortak amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ticareti canlandırmak
B) Ülke içinde barışı sağlamak
C) Haçlı birliğini bozmak
D) Halifeliği ele geçirmek
E) Laik bir yönetim uygulamak

1. Osmanlı Devleti'nde şehzadeler, I. Murat Dönemi'nden itibaren sancaklara gönderilmiştir. II. Mehmet Dönemi'nde ise bu uygulama yasal bir zorunluluk haline getirilmiştir.

Bu değişikliğin;

- I. Taht kavgalarının sona ermesi
- II. Şehzadelerin buldukları sancaklarda bağımsızlıklarını ilan etmesi
- III. Şehzadelerin idarî ve askerî deneyim kazanması

durumlarından hangilerine neden olduğu söylenemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

2. Osmanlı Devleti, Yükselme Dönemi'nde halifelik makamını kullanarak Müslümanları birleştirmeye çalışırken, aynı dönemlerde Ortodoksları koruyarak Avrupa Hıristiyan birliğini bozmaya çalışmıştır.

Bu bilgilere bakılarak Osmanlı Devleti ile ilgili olarak,

- I. Devletin bütünlüğünü ve otoritesini korumak istemiştir.
- II. Devlet politikasında, dini unsurları kullanmıştır.
- III. Avrupa devletler hukukundan yararlanmayı amaçlamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

3. Osmanlı Devleti'nde Yavuz Sultan Selim'in Suriye, Filistin ve Mısır'ı almasının aşağıdakilerden hangisine ortam hazırladığı savunulamaz?

- A) Kutsal yerlerde egemenlik kurulmasına
- B) Ekonomik kazanç sağlanmasına
- C) Devletin teokratik özelliğinin artmasına
- D) Tahta geçme usulünün değiştirilmesine
- E) Doğu Akdeniz güvenliğini sağlama ihtiyacının artmasına

4. Osmanlı Devleti'nin Yükselme Dönemi'nde Kanuni Sultan Süleyman, Kutsal Roma Germen İmparatoru Şarlken'in Papa'nın desteğini alarak kurmak istediği Avrupa birliğini önlemek amacıyla Fransa ile ittifak kurmuş ve Macaristan Seferi'ne çıkmıştır.

Kanuni'nin bu tutumuna dayanarak;

- I. Çıkarlar doğrultusunda ittifaklar kurma
- II. Din birliğini öne çıkarma
- III. Hıristiyan birliğinin oluşmasını engelleme

yaklaşımlarından hangilerini benimsediği söylenemez?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

5. Osmanlı Devleti'nin Yükselme Dönemi'nde, toprak düzeninde kişisel mülk edinme yerine dirlik sisteminin geliştirilmesi tercih edilmiş; yönetimde ise daha çok Enderun çıkışlılara görev verilmiştir.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisinin gerçekleştirilmesine yönelik olduğu söylenbilir?

- A) Merkezi yönetimin güçlendirilmesi
- B) Halkın yönetimde söz sahibi olması
- C) Devlete imparatorluk karakteri kazandırılması
- D) Şerî yasaların tavizsiz uygulanması
- E) Müslüman olmayanların da yönetime ortak edilmesi

6. Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde Suriye ve Mısır'ı alarak Baharat Yolu'nun denetimini eline geçiren Osmanlı İmparatorluğu, bu yoldan istediği geliri sağlayamamıştır.

Bunun en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kanuni döneminde batıya seferler düzenlenmesi
- B) İpek Yolu ticaretine önem verilmesi
- C) Genişleme politikasına devam edilmesi
- D) Kanuni döneminde Mısır'da isyanların çıkması
- E) Coğrafi Keşiflerle Baharat Yolu'nun etkinliğinin azalması

7. Osmanlı Devleti'nde;

- Belgrat Kalesi'nin düşmesi ile Macaristan'ın fetihini kolaylaştırmıştır.
- Edirne'nin alınması ile Balkan fetihleri hız kazanmış ve Bulgar Krallığı ele geçirilmiştir.
- Rodos Adası'nın fethiyle Akdeniz ilerleyişi hızlanmış ve denizlerdeki hakimiyet güçlenmiştir.

Bu bilgilere dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Karadeniz egemenliğinin güçlendirildiğine
- B) Balkanlarda Bulgar Krallığı'nın etkinliğinin arttırıldığına
- C) Stratejik bölgelerin ele geçirilmesinin Osmanlı fetih siyasetini hızlandırdığına
- D) Orta Avrupa'nın elden çıktığına
- E) Anadolu Türk birliğinin sağlandığına

8. İslam dinini yaymak için yapılan seferlere "gaza" denir.

Bu tanıma göre aşağıdaki bölgelerden hangisinin alınmasının gaza amacı ile gerçekleştirildiği söylenemez?

- A) Trabzon
- B) Kırım
- C) İstanbul
- D) Otranto
- E) Belgrat

9. Aşağıdakilerden hangisi Mısır Seferi'nin sonuçlarından biri değildir?

- A) Kutsal emanetler İstanbul'a getirildi.
- B) Osmanlı Devleti, İslam dünyasında etkin bir güç haline geldi.
- C) Devletin teokratik niteliği sona erdi.
- D) Baharat Yolu, Osmanlıların eline geçti.
- E) Osmanlı padişahları halife unvanını kullanmaya başladı.

10. Aşağıdakilerden hangisi, Fatih Sultan Mehmet döneminde Bizans'ı diriltme umutlarını yok etmeye yönelik bir girişimdir?

- A) Venediklilere ayrıcalıklar verilmesi
- B) Karamanoğulları Beyliği'ne son verilmesi
- C) Yönetimde kul kökenlilere ağırlık verilmesi
- D) Mora ve Trabzon Rum devletlerine son verilmesi
- E) Kırım'ın alınması

11. Sokollu Mehmet Paşa, Don ve Volga ırmaklarının birbirine en yakın olduğu yerde bir kanal açtırmayı ve buradan Hazar Denizi'ne bir donanma göndermeyi düşünmüştür.

Aşağıdakilerden hangisi, bu projenin amaçlarından biri olamaz?

- A) İpek Yolu'na canlılık kazandırmak
- B) Bölgede bulunan İslam devletlerini Portekiz baskısından kurtarmak
- C) Güçlenmekte olan Rus Devleti'nin yolunu kesmek
- D) Doğudaki Safevi sorununu çözmek
- E) Orta Asya'daki diğer Türk topluluklarıyla bağlantı kurmak

12. Osmanlı Devleti'nin XV. ve XVI. yüzyıllarda izlediği politikalardan bazıları şunlardır:

- I. Şii sorununu çözme
- II. Toprak bütünlüğünü sağlama
- III. İslam liderliğini ele geçirme

Yukarıda yazılı olanlarla ilgili olan devletler hangi seçenekte doğru olarak eşleştirilmiştir?

I.	II.	III.
A) Bizans	Memlük	İran
B) Akkoyunlular	Timur	Venedik
C) Safeviler	Bizans	Fransa
D) Fransa	Memlük	İran
E) Safeviler	Bizans	Memlük

KONU TESTİ - 6 (ÇIKMIŞ SORULAR)

1. Kanuni Dönemi'nde Osmanlı ülkesine gelen Busbecq; "Türkler arasında itibar, hizmet ve idari mevkiler kabiliyet ve faziletin ödülü oluyor. Kişi tembel ve sahtekar ise hiçbir zaman yükselemiyor, küçümsenip hakir görülüyor. İşte Türkler bu nedenle, neye teşebbüs etseler başarılı oluyorlar ve hükmeden bir ırk olarak hakimiyetlerinin sınırlarını her gün genişletiyorlar." demiştir.

Buna göre Osmanlı Devleti ile ilgili olarak;

- I. İlyakata önem verildiği,
II. toplumda hoşgörünün egemen olduğu,
III. toplumda dikey hareketliliğin olduğu
ifadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

(2017-YGS)

2. Fatih Sultan Mehmet, Trabzon Rum İmparatorluğu'nu fethettikten sonra Rum asıllı Hristiyan beylerine Rumeli'de, Arnavut beylerinden bazılarını da Trabzon'da tımar vermiştir.

Fatih Sultan Mehmet'in bu uygulamayla aşağıdakilerden hangisini amaçladığı savunulabilir?

- A) Rumların din ve mezhep birliğini parçalamayı
B) Merkezi otoriteyi güçlendirmeyi
C) İltizam sistemini yaygınlaştırmayı
D) Bölgeler arasında üretim farklılığını azaltmayı
E) Yönetim anlayışını değiştirmeyi

(2015-YGS)

3. Fatih Sultan Mehmet; Fener Ortodoks Kilisesinin varlığını sürdürmesine izin verirken, Yahudi ve Ermeni cemaatlerinin örgütlenmelerine olanak sağlamıştır. Bosna Fransisken Kilisesine verdiği 1463 tarihli fermanla da onlara kendi dillerinde ibadet ve eğitim özgürlüğü tanımıştır.

Bu durumun, aşağıdakilerden hangisinin bir göstergesi olduğu savunulabilir?

- A) Müslüman olmayanların Müslümanlarla eşit haklara sahip olduğunun
B) Ticaretin, Müslüman olmayanların elinde olduğunun
C) Müslüman olmayanların devlet yönetimine katıldığıının
D) Osmanlı veraset sisteminin değiştiğinin
E) Müslüman olmayanlara kendi benliklerini koruma olanağı sağlandığının

(2012-YGS)

4. Osmanlı Devleti'yle Avusturya arasında 1533 yılında imzalanan İstanbul Antlaşması'nda, Avusturya imparatorunun Osmanlı sadrazamıyla protokol bakımından denk sayılması ve Avusturya imparatorunun barışı bozmadıkça antlaşmanın yürürlükte kalması kabul edilmiştir.

Bu duruma göre Osmanlı Devleti'yle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Barış süresinin Avusturya'nın davranışına bağlı olduğu
B) Sadrazamla padişahın yetkilerinin eşit olduğu
C) Avusturya üzerinde üstünlük kurduğu
D) Güçlü bir devlet olduğu
E) Savaşta galip çıktığı

(2010-YGS)

5. Osmanlı İmparatorluğu'nun üç kıta üzerinde uzun süre egemenlik kurmuş olması bu imparatorluğa,

- I. Stratejik bakımdan önemli konumda olma
II. Farklı din ve milletlerden çok sayıda kişiyi barındırma
III. Merkezîyetçi sistemi benimseme

özelliklerinden hangilerini kazandırmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve II D) II ve III

E) I, II ve III

(2004-YGS)

6. Osmanlı Devleti önce Kayı Boyu'na dayalı bir beylikken, daha sonra imparatorluk haline gelmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi Osmanlıların beylik döneminde sahip olmadıkları halde, imparatorluk döneminde kazandıkları özelliklerden biridir?

- A) Çok uluslu olma
B) Osmanlı soyu tarafından yönetilme
C) Müslüman devlet olma
D) Siyasi varlığını koruma mücadelesi verme
E) Yönetimde hiyerarşiyi temel alma

(2003-ÖSS)

7. Aşağıdakilerden hangisi, 1535-1740 yılları arasında verilen kapitülasyonların, bunları imzalayan padişahın saltanatı süresince geçerli olduğunu gösterir?

- A) Her padişahın, sorunları önceliklerine göre çözüme yoluna gitmesi
 B) Fransa'nın bir süre için Osmanlı Devleti'nin desteğine gereksinim duyması
 C) Kapitülasyonları veren padişahın, Fransa'yı yanına çekmekle Avrupa siyasi birliğini bozmak istemesi
 D) Kapitülasyonların her padişah tarafından yenilenmesi
 E) Fransa'ya verilen kapitülasyonların başka ülkelere de verilmesi

(2001-ÖSS)

8. II. Bayezid döneminde İspanya'da Hıristiyan engizisyon mahkemelerinin işkencelerinden kaçan Yahudiler, en güvenceli yer olarak gördükleri Osmanlı ülkesine yerleşmişlerdir.

Yukarıda verilen bilgilere dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Müslüman olmayan yabancılar Osmanlı ülkesinde güvenlik içindedir.
 B) O dönem Hıristiyan dünyası hoşgörülü değildir.
 C) II. Bayezid döneminde Osmanlı ülkesinde yaşayan Yahudilerin nüfusu artmıştır.
 D) Müslümanlar arasında hoşgörü yoktur.
 E) Engizisyon yalnız Hıristiyanları değil, diğer dinlerden olan kişileri de yargılamıştır.

(1995-ÖSS)

9. Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'da yerli ve yabancı bilginlere çalışma ortamı sağlamakla ulaşmak istediği amaçlardan biri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devlet yönetiminde yabancılardan yararlanmak
 B) İstanbul'un bir bilim ve kültür merkezi olarak saygınlığını artırmak
 C) İmparatorluğun Avrupa'da sınırlarını genişletmek
 D) İstanbul'da Batı'dakine benzer okullar açmak
 E) Anadolu'da siyasi birliği sağlamak

(1994-ÖSS)

10. Fatih Sultan Mehmet zamanında;

- Cenevizlilerden Amasra,
- İsfendiyaroğullarından Sinop,
- Karamanoğullarından Konya ve Karaman alınmıştır.

Fatih'in, bu gelişmelerle ulaşmak istediği amaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dış ülkelerle ilişkileri artırmak
 B) Anadolu'da siyasi birlik sağlamak
 C) Denizlerde üstünlük sağlamak
 D) İslamiyet'i yaymak
 E) Avrupa ülkelerinin doğu ile ticaretini engellemek

(1992-ÖSS)

11. Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethi ile Bizans İmparatorluğu'na son verildiği halde, İstanbul'da Ortodoks Kilisesi'nin varlığı korunmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi, Fatih'in bu yolla ulaşmak istediği bir amaç olamaz?

- A) Hıristiyan dininde mezhep ayrılıklarına son vermek
 B) Yönetimi altındaki Hıristiyanlara hoşgörü ile davranıldığını ortaya koymak
 C) Ortodoks Kilisesi'nin hareketlerini kontrol altında tutmak
 D) Katolik Kilisesi'ne karşı bir güç oluşturmak
 E) Balkanlarda yapılacak savaşlarda Rumların desteğini sağlamak

(1990-ÖSS)

12. Cem Sultan ile II. Bayezid arasındaki saltanat kavgası, önceleri Osmanlı İmparatorluğu'nun bir iç sorunu iken giderek bir dış sorun haline gelmiştir.

Cem Sultan'ın aşağıdaki davranışlarından hangisi bu olayın bir dış sorun haline gelmesinde başlıca etken olmuştur?

- A) Karamanoğulları Beyliği ile işbirliği yapması
 B) Önce Rodos şövalyelerine, sonra Papa'ya sığınması
 C) İstanbul halkının desteğini sağlamaya çalışması
 D) Kendi adına hutbe okutarak para bastırması
 E) Osmanlı topraklarını ikiye ayırmaya çalışması

(1988-ÖSS)

TARİH

4KS - TYT

3. FASİKÜL

OSMANLI DEVLETİ'NDE KÜLTÜR VE UYGARLIK

- DEVLET YÖNETİMİ
- MEMLEKET YÖNETİMİ
- TOPRAK YÖNETİMİ
- ORDU VE DONANMA
- MALİYE
- TOPLUMSAL VE EKONOMİK YAPI
- HUKUK
- EĞİTİM VE ÖĞRETİM
- SANAT

